Належытość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 48 (534). Неділя, дня 1. грудня 1929. Рік XI.

Адреса Редакції і Адміністрації „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ ПЕРЕМИШЛЬ, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807 Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Živnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно для Америки 2½ дол. річно.

Ціна примірника 25 с.

Редактор приймає щодня від год 11—1.

Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орґан

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ

За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має пять шпальт анонсових) 0·30 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·20 зол. Дрібні оголошення по 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголошення 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністрації по 0·15 зол. за слово Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші. Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

Червоні і сорокаті.

З. П. — Крізь українські землі котиться від деякого часу густа і брудна хвиля поновленого москвофільства. Вона підноситься щораз вище, вдирається в щораз нові закутини нашого краєвиду, вона на кожнім кроці заливає численні порожнечі потворені десятилітнім хаосом дотеперішньої міродатної західньо-української політики. Але з усіх попередніх москвофільських навал, це вже мабудь — остання. Поновлене москвофільство наступає на Західні Землі не якимось одним орґанізованим зусиллям, хоч плине воно безсумніву з *одного* духового джерела. На той раз, воно наступає двома фронтами зразу. Перший з тих фронтів ми вже знаємо віддавна; знаємо його „ідеольоґію“, його тактику засаджування нам ножа в спину, його запроданчі методи, його плазунську киринню. Це є галицьке *кацапство* старої дати, яке оце черговий раз свою струпішілу благонадьожну голову підносить, скавулюючий жебрак при політичній дорозі з христаради витягнутою рукою. Москвофільство в своїй „старорускій“, кацапській формі, неначе отой бакциль, що множиться і галапасує на знеможенім горячкою орґанізмі, є щолиш симптомом хвилі, явищем, що зникне як примара з хвилею оздоровлення. Помимо своєї дошкульної киринної роботи, це москвофільство не є по суті занадто загрозливе; з ним не так уже трудно буде в змінених умовах основно справитись.

Є одначе другий фронт москвофільства, що розвиває оце на Західних Землях послідовний наступ. Зовнішньо неподібне до старогалицького кацапства, затеж від його богато грізніще і в своїй роскладовій роботі богато небезпечніще, оте друге москвофільство вжирається поміж наших людей у виді т. зв. — *радянофільства*. Це москвофільство „українізоване“; прибране большевицькою Москвою в опереткову арлекінаду нашого етноґрафізму починає оце під згуки інтернаціоналу щораз більш росперезану гульню на нашій безборонній землі.

Радянофільство є москвофільством. Ту правду слідби західньо українському громадянству зрозуміти. Є у нас дві породи радянофілів, отжеж передовсім богато людей доброї зрештою волі, які все знова і знова падуть жертвою неймовірної містифікації, допускаючи, що по той бік Збруча твориться справді свобідне українське політичне і культурне життя. Ті люде зчаста вважають себе щирими самостійниками і навіть націоналістами; їхній націоналізм не є одначе політичний і вичерпується в етнічній побутовщині. Тим людям вистарчає провокаційне слово „українізація„; вони зачувають, що на Україні можна говорити в урядах по українськи, що телеґрафічні блянкети є часами друковані нашою мовою, що в школах діти вчаться комунізму по нашому і що на склепах трапляються українські вивіски. І їх радянофільство тим сильніще, чим більш вони про це думають, що на Західних Землях цього всього немає. Одначе галицьке радянофільство побутової породи, не бачить справи в політичній площині, не усвідомлює собі факту страшного політичного і суспільного поневолення Нації, не бачить факту, що Харків є щолиш „передмістям Москви“, стало плюндрованою кольонією червоних московських сатрапів. Прославлюване у нас „українство“ радянської породи поступає зрештою зовсім так, як отой раб, що просив і випросив у свого пана, щоб той не сік його ремінним батогом, але рідними різками, отак побутово, не після чужого, але після свого власного національного звичаю. І Москва йде на таку „націоналізацію“ і „українізацію“. Це право бути січеним після свого звичаю зарезервовує Україні виразно т. зв. „радянська конституція“. Вона йде навіть так далеко, що дає Україні право покланятись червоним царям окремою від усіх, відгородженою „своєю купою“, у власних „державних границях“. Ціла ота рідна „українізована“ побутовщина, телеґрафічні блянкети і вивіски на склепах не міняють одначе факту московської неволі, не міняють цьої дійсности, що Москва основно розгромила усе українське політичне і культурне життя, знищила всі суспільні взляси і разом з тим безконечно послабила наші державнотворчі здібности, виснажила і сплюндрувала селянство. Українською мовою поширила розкладаюче трійло большевизму і суспільної та культурної деморалізації.

Є одначе ще й друга порода радянофілів на Західних Землях. Це ті, які *знають* радянську дійсність, і разом з тим люде, що свідомо цілують катівську московську руку. Пошану для тої руки розносить новомодна грязь Москви у постаті радянофільства; спекулюючи на побутових сентиментах західньоукраїнських мас, свідомо заганяють Західні Землі під батіг червоної Москви. Та порода радянофілів, рекрутується в своїй більшости з наших безхребетних здеклясованих інтеліґентів. Вона робить свою політику щолиш ради своїх особистих інтересів, політику „ікри“, обильно споживаної зі столів ріжних радянських консулів. Але інтеліґенція ота грається з вогнем нині на Західніх Землях так само, як до 1917 р. гралась вона з огнем всяких соціялізмів і комунізмів на Наддніпрянській Україні. Зробивши свою юдину роботу, вона неминуче стрінеться з такою долею, яка постигла її над Дніпром.

Самим большевикам, людям з під червоної звізди не дивуємось. Просто тому не дивуємось, що все те, що вони роблять — це їхній життєвий закон, вони мусять так робити, вони не можуть інакше. Але ми і вони не вміщуємось на одній життєвій площі. Ми і вони — це два ріжні прінціпи життя. Справа з червоними є ясна. Ми можемо і мусимо боротись з ними на життя і смерть, аж доки з нас хтось один не побідить і хтось один не залишиться на полі. Боротьба з червоними не є страшна. Вони принайменше явний ворог, вони називають річі по імені, вони кажуть хто вони такі і чого хочуть.

Йде тут радше про людей з під темної звізди, наших людей сорокатих, тих, що не можуть станути на базу національної самовистарчальности, колибаються на всі боки, „орієнтуються“ вимальовують себе ріжними фарбами, на той раз московською червоною. Висліди їх десятилітньої рябої орієнтаційно-партійної політики привели край до повного знеможення і безсилости. І коли говорити про оздоровлення, то якраз від рябих і сорокатих треба починати, від наймитів москвофільства в кацапській чи радянофільській постаті. Боротьба з москвофільством є завданням години. Його треба нищити безпощадно в кожнім вигляді і на кожнім кроці.

Геть з большевизмом!

До Української Молоді!

СОЮЗ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ МОЛОДІ з приводу терору, який заводить московська влада т. зв. „Радянської України“ супроти українських національних діячів та цілого українського життя на землях під її окупацією, кличе всю українську молодь запротестувати проти переслідувань большевицької влади та осудити і безоглядно нищити всі прояви явного і скритого большевицького ренеґатства, що пропаґандою т. зв. „радянофільства“ ґанґренує наше тутешнє життя.

Хай голос української молоді піддержить тих, що боряться на Наддніпрянській Україні!

Хай українська молодь стане сумлінням для тих, що повсякденно плюгавлять національну честь похвалами большевицькій владі та її кровавого терору!

У Львові, дня 15. листопада 1929.

ПРОВІД С. У. Н. М.

*

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛІСТИЧНА МОЛОДЬ Сколього і Скільщини протестує як найрішучійше проти нелюдського насильства, червоного большевицького терору, доконуваного на визначних діячах і загалові громадянства Великої України, — і вірить твердо що недалекий вже час, коли то український Народ помстить кривди і знущання заподіяні Національному Орґанізмові, окупантами України. — (Слідують підписи).

*

СЛУХАЧІ ВИЩОЇ КООПЕРАТИВНОЇ ШКОЛИ У ЛЬВОВІ, рішуче протестують проти червоного терору московських шовіністів і їх прислужників на Великій Україні, який вони примінюють супроти українських діячів та ширших сфер свідомого українського громадянства. Віримо твердо, що недалекий той час, коли український народ помститься над окупантами України за всі ті жертви і кривди, які йому заподіяли його вороги.

У Львові 14. листопада 1929.

Підписані всі слухачі Вищої Кооперативної Школи (27 підписів).

* * *

21. листопад у Львові

Віче — Промови — Резолюції — Протирадянські і протикацапські демонстрації — Арештовання.

(Власна кореспонденція).

В четвер 11. листопада відбулося в „Академічному Домі“ у Львові, масове віче націоналістичної молоді, викликане відрухово як протест проти розкладової гульні радяно- і москвофільства з одного боку, а з другого боку проти безпосередної московської імперіялістичної політики на Україні.

(Продовження на стор. 5)

У большевицькому пеклі.

Явні аґенти комінтерна та його скриті прихвостні, вже роками баламутять наших селян і робітників, що немовби за Збручем існує „незалежна українська республіка“, що начебто працюючі маси Великої України вдоволені своїм становищем під московською окупацією, що мовляв лише українські націоналісти уважають сучасну Совітську Україну російською „соціялістичною“ кольонією.

Московські платні, а також ідейні аґенти, в міру своїх сил намагаються переконати наших людей, які ще не зазнали на власній шкірі, большевицької диктатури, немовби Велика Україна добилася своєї національної волі, бо мовляв там переводиться „українізація“ та твориться українська культура.

Звичайно на ділі, нема не лише „незалежної України“, а навіть совітська влада там знаходиться в російсько-жидівських руках. Тому саме й переводиться, так звана „українізація“, щоб таким робом можна було викликати враження між народніми масами, начебто совітська влада є „українською“. Тимчасом минає вже девять років, як Москва підбила під своє панування Україну. За цей час влада так і не „українізувалася“, а коли має гірше відношення українських селян та робітників до большевицької диктатури не лише не зменшилось, а навпаки прибрало дуже небезпечні форми для московських аґентів. Самі большевики дуже добре знають, чому національно-революційний рух за останні роки цілком стихійно все зростає та загрожує з часом перетворитися у збройне повстання. Адже це большевицька влада силою стягає з українських селян збіжже по неймовірно дешевих цінах (платять всього пяту частину вартости), тоді як за фабричні вироби селянам доводиться платити втричі дорожче, як у передвоєнний час. Тому селяне ріжними способами боронять свої інтереси, не лише приховують збіжжа, а також нищать його або убивають большевицьких аґентів чи підпалюють будинки всяких большевицьких прихвостнів. Ця самооборона саме тепер прибрала дуже широкі розміри та ще небувалого напруження. Сама совітська преса пише про це отверто.

Разом з тим ця господарська політика компартії спричинилась до того, що по містах та робітничих центрах виникла гостра недостача у харчових продуктах. Тому довелося запровадити особливі набірні книжки, по яким робітники та службовці (члени профспілок взагалі) хоч і в дуже обмеженій кількости та не завжди отримують хліб, масло, яйця, цукор, олію, крупи, мясо та навіть городину. Ця продовольча кріза все загострюється, а через це робітництво та міське населення взагалі так само почало висловлювати гостро своє невдоволення та обурення. Та й не дивно, бо большевики колись обіцяли дуже багато, а на ділі вийшло так, що через десять років їх панування в країні не лише не покращало загальне становище, а навіть погіршало за останні два роки. Адже не треба забувати, що на Совітській Україні панує ще й тепер жахлива мешканева кріза, величезне безробіття, як по містах, так і по селах, постійний товаровий голод та загальні злидні. Мало того, невпинно зростає дорожнеча, бо совітська валюта все падає, а тому також реальна заробітна плата знижується.

Цілком зрозуміло, що при таких обставинах в широких народніх масах запанував виразний антибольшевицький настрій, що селяне та робітники нині відносяться з такою ж ненавистю до большевицького панування, як колись до царського. Самі большевицькі можновладці знають, що такий настрій почав ширитися також у червоній армії та навіть поміж рядовими комуністами, бо нині є дуже мало людей, які вірять у кращу будуччину під большевицькою диктатурою.

Одним словом тепер, як то кажуть, „голос народу“ виразно вимагає не лише зміни загальної політики, а навіть отверто обстоює ліквідацію большевицької диктатури. Компартія звичайно уперто боронить свойого панування, а тому почала уживати старих випробуваних методів терору. Так за останні місяці у Союзі взагалі, а з окрема на Україні совітська влада чи власно Головне Політичне Управління (бувша Чека) почало не лише арештовувати ріжних громадян тисячами, а навіть знову систематично розстрілює їх десятками або виселює сотнями на Сібир. Москва тремтить нині за своє панування на Україні, а тому арештовує сотнями українських патріотів, робітників та селян. Большевицькі можновладці ніяк не можуть погодитися з думкою, що в українських народніх масах національно-революційний рух все зростає стихійно, як раз на ґрунті большевицького режіму та політики. Ні, вони певні, що це мабуть якісь таємні українські орґанізації керують цим рухом. Тому Ґ. П. У. прикладає всі зусилля відшукати ці революційні орґанізації. З цею метою й переводяться арешти свідоміщих громадян Мовляв може якось вдасться таки щось відшукати.

Цілком зрозуміло, що в першу чергу почали арештовувати тих українських патріотів, які вже протягом десятків років, себто ще до большевицького панування, визначилися своєю працею та діяльністю переважно на полі відродження української національної культури. Большевики добре знають, що ці українські патріоти ніколи не були й не будуть московськими аґентами. Тому саме їх уважається ворогами большевицько-московського панування на Україні. Є ясно, що ці українські патріоти ніякої політичної праці під большевицьким режимом не провадили, бо добре знають, що бувша Чека за ними слідкує і за найменшу дрібницю суворо покарає.

Ось так, є цілком безпідставним припущенням, що вони знаходились у будь яких відносинах з унерівцями-польонофілами. Передусім поміж арештованими нема нікого, хтоб співчував політичній концепції А. Лівицького.

Ми знаємо, що це ріжні московські прихвостні галицько-волинські, щоб прислужитись своїм панам, пускають ріжні провокаційні чутки між офіційними представниками радвлади, з окрема у Варшаві (Коцюбинський) і у Львові (Лапчинський), як також між іншими явними й тайними аґентами комінтерна.

Ми певні, що ці арешти скінчаться лише новим блямажем для совітської влади. Це переслідування видатних українських культурних діячів лише підсилить та зміцнить ту ненависть до большевицької влади, яка й без того вже досягнула нечуваних розмірів. Нема сумніву, що ці масові арешти на Україні богатьом розкриють очі на те, що робиться у большевицькому пеклі. Треба сподіватись, що наші добродушні люде прозрівши, будуть гнати від себе геть большевицьку заразу, а аґенти большевизму і радянофільства будуть поставлені на одну дошку зі зрадниками і катами українського народу!

Б. Дніпрянський.

НЕ БУДЕ НІЧОГО НОВОГО.

Борикання за польський устрій не припинюється. Поява узброєних офіцерів в соймі дня 5. листопада, була мабуть початком останньої дії польської устроєвої вистави. Після розумових людських обчислень, тепер повиннаби прийти така чи інша, але у всякому разі якась остаточна розвязка питання: який саме державний устрій буде в майбутьому правосильний в Польщі. Одначе як відомо, в цілій отій дволітній польській устроєвій виставі грають немаловажну ролю також чинники, які не підлягають ніякому розумовому обчисленню і які цілковито виломлюються з льоґіки політичних річей. Втягаючи цей невідомий момент в розрахунок, є по суті цілком неможливо предбачити, не тільки це, чим ота устроєва боротьба скінчиться, але теж — чи вона взагалі скоро скінчиться. Покищо, можемо тільки ствердити, що множаться познаки, які велять допускати, що кінець польської устроєвої справи, всежтаки — не далекий.

Осьтак, в далекім продовженню боротьби, безпосередньо після пересунення соймової сесії на 5. грудня, соймові посли розвинули принайменче в корінній Польщі посилену діяльність, відбуваючи цілий ряд ґрупово-партійних нарад, конґресів і передовсім посольських віч. Особливож опозиційні посольські віча є в тому звязку знаменні; — відчуваючи, що „наступає та чорна хмара“, посли неначеб шукають підпори серед виборчих мас, неначеб підтвердження і посилення їх опозиційної політики. З другого-ж боку, не спочиває також уряд і підготовлюється до близьких подій. Осьтак, 21-го листопода, президент міністрів, Сьвітальскі, виголосив у варшавській фільгармонії замітну промову на тему зміни польської конституції. Зміст цьої промови пояснювано і коментовано на всі лади і способи, передовсім з бажанням, виснувати з неї правдиві заміри уряду і предбачити хід майбутніх подій. І справді, мова президента міністрів подає деякі точки зачепу і на загал виявляє принайменче одне: що уряд є рішений тим разом справу остаточно покінчити. Премієр Сьвітальскі не говорив нічого виразного про це, як саме уряд представляє собі нову конституцію — це мавби вияснити в найблищих днях міністер юстіції Цар. Взагаліж, в протилежність до посиленої діяльности соймових послів, заповіджено цілий ряд виступів міродатних польських урядових чинників і промови міністрів Сьвітальского і Цара мають бути щолиш початком урядової акції. Промова Сьвітальского витримана в цілком загальному тоні виявляє три основні моменти, отжеж поперше, що зміна польського устрою мусить бути і буде переведена і що сойм зробить найрозумніще, коли ту справу переведе сам. Подруге, реформа мусить бути переведена в напрямку посилення елементу влади (президент держави, уряд) і ослаблення самого сойму. По третеж — і мабуть у всій промові найважніще — що якщо сойм буде далі противитись реформі, то уряд не стримається перед ніякою послідовністю і перенесе вирішення справи на ширшу базу, поза сойм.

Ось так рішення наближуються. Насувається цілий ряд можливостей. Якщо сойм не рішиться сам на обрізання своїх прав, його мабуть розвяжуть. Можливо що прийде плебісцит, можливо, що нова конституція буде накинута силою декрету, можливо що буде приголошена диктатура. Як сказано, всього цього не можна предбачити, бо ріщаючу ролю грає в тому відношенню чинник — невідомий.

Одначе щоб там не прийшло, побіда сойму чи диктатура, зміна конституції в тім чи іншім вигляді, республика чи королівство, централізація чи децентралізація — нашого західньоукраїнського положення переустрій польської держави не змінить. Якаб устроєва зміна в Польщі не прийшла, нам вона не принесе нічого нового; польська дійсність може змінить свої зовнішні форми, але по суті вона залишиться супроти нас така як була. Чи з парляментарними послами чи без них, зі становим представництвом в евентуальній раді держави чи без його, при теперішній структурі західньоукраїнського політичного краєвиду ми були і є засуджені на — безсилість. Посилення наших політичних позицій не лежить в площині такого чи іншого переустрою польської держави. Воно може прийти тільки з основною реформою політичної структури нашого власного західньо-українського національного краєвиду. Тільки переустрій нашого внутрішного життя, тільки піднайдення властивого і доцільного орґанізаційного методу, тільки привернення ідеалізмові, вірі і посвяті належного їм місця в ієрархії понять і вартостей, може потягнути за собою бажані для нас зміни.

Богун.

Забуття чи — наївність?

(На марґінесі статті „Безпартійність“ в „Новому Часі“, ч. 131).

Подаючи уривки з нашої редакційної заяви („У власній справі“) і з передовиці („Українське варяжство“) в 46 числі *„Українського Голосу“* — неофіційний орґан УНДО „Новий Час“ заговорив про нашу „першосортну безпартійність, безклясовість чи понадклясовість і всеукраїнськість“. „Новому Часові“ неясно, чи просто він боїться, що буде з тою нашою „безпартійністю“ (так він розуміє наші слова, що: „У. Г. не звязується в своїй лінії з жадною партією і жадною ідеольоґічно експонованою окремою особою“), коли „існуючі партії не схочуть піти під диктат отого безкомпромісового націоналізму“? „Новий Час“ боїться, що „націоналізм мусітиме поставитись до цих партій ворожо“ і навіть, як це було сказано в У. Г. „буде безпощадний“.

Чи націоналізм захоче брати під диктат істнуючі партії — це ще питання? Але чому „безпартійний“ націоналізм мусить протиставитися „усім розєднуючим ґрупам і партіям“ — це бувші пп. редактори незалежної „Заграви“, націоналістичних „Смолоскипів“, колись незалежного, сьогодні ундівського „Нового Часу“,—повинні ще бодай ...памятати.

Аджеж ще не так давно, в 1923. р. редактор „Нового Часу“ і сьогоднішний посол УНДО Дм. Паліїв співпрацював у „Заграві“ орґані „гурту людей, що не належать і не хочуть належати до жадної з і с н у ю ч и х партій“ (Заграва ч. 1. з 1. квітня 1923 р.). Вінже тоді, разом з цим гуртом уважав, що реформи націоналізму не дасться „перепровадити в рамках старих партій“, бо „якжеж перешкодити, аби в партіях не роїлося від воскреслих мумій, молодих стариків, поважних сінекуристів, шукачів посад, людей з наполеонівською зарозумілістю і з цивільною відвагою філістра? Від людей, які в десятій частині так не імпонують юрбі, як юрба їм? Які ніколи не вийдуть наперід, не штовхнуті взаду; які так ненавидять все, що має характер, що приймають до себе кожного вчерашнього „хруня“, аби лиш той вдарився в груди і написав покаянного листа до редакції? Які є відважні як гієни, що кидаються лише на трупів? Які є ґенії в дрібних інтриґах — і дрібні інтриґанти в великім..“ (тамже стор. 3).

„Не кажемо, що так є — писав далі цей гурт, — але кажемо, що самі засади партійного будівництва сприяють утворенню такого стану. Бо не дають запоруки офірности, карности і відповідного добору членів ґрупи, аби з лона старого партійництва можна було чекати реґенерації нашого громадського життя“.

В імя свойого націоналістичного „Вірую“ „Заграва“ поборювала всі тоді істнуючі партії. І Дмитро Паліїв осуджуючи в статейці „Полеміка і етика“ („Заграва“ ч. 4. з 15. лютого 1924.) напади орґану тодішньої трудової правиці „Діла“ на „Заграву“, за поборювання нею автономістичних резолюцій і угодовства трудової партії, писав у відповідь „визутим з всякої етики“ людям з „Діла“ що не розєднають ці напади „людей“, які в „Заграві“ працюють, навпаки, обєднають їх ще сильніше в свідомости конечности боротьби з хамством“.

Небаром потім люде з „Заграви“ свідомі, що трусливе баламуцтво дотеперішних політичних провідників і партій страшенно захитало віру нації в свої сили і можливість здійснення її постулятів (Заграва ч. 6. з 15. березня 1924) зорґанізувалися в партію Національної Роботи, щоб здійснити свої ідеали... А трохи пізніше провідники Партії Національної Роботи, між ними і ред. Дмитро Паліїв „обєдналися“ з трудовою партією „товариством чесним“ — як писала управа, в Українське Національне Демократичне Обєднання, а з колишньої ґрупи „Заграви“ вірними голошеним кличам лишилися тільки одиниці.

Може 1923, рік — це давні часи? Щож „часи зміняються і ми зміняємося“! Але пригадаємо новіше.

У вересні 1927. р. тодішний голова Союзу Націоналістичної Молоді і співробітник „Нового Часу“ ред. Осип Боднарович, почав видавати „Смолоскипи“ — журнал націоналістичної молоді. І вже в 3. числі писав таке: „Не обєднання, не якийсь конґльомерат з усіх українських партій доведе нас до осягнення нашої остаточної мети, але з м о ж е ц е з р о б и т и т і л ь к и і д е о л ь о ґ і ч н а о р ґ а н і з а ц і я (підчеркнення автора), що зєднає для своєї ідеольоґії маси, а своїми орґанізаційними засобами втримає ці маси в одній могутній лаві. І коли обєднання всіх партій, якщоб воно могло взагалі повстати і якщоб воно повставши, поклало на чолі своєї спільної програми клич „Україна понад усе!“ — не моглоби жити з тим кличем в згоді, бо постійно вилазилиб, як шило з мішка, всякі партійні інтереси і ціла праця в обєднанні зводилабся до полагоджування партійних непорозумінь, супроти чого видвигнутий клич бувби тільки гарно намальованою вивіскою над поганеньким крамиком, то той клич видвигнений одною орґанізацією бувби не вивіскою, а прапором, що дійсно вівби за собою обєднані одною думкою і одними мріями маси. А в 1. числі „Смолоскипів“ з 1928. р. ми читали, що „те все, що було в нас досі з усіми політичними партіями включно, то були найбільш химерні зліпки людей, що дуже часто розбіжно думали, зовсім, що іншого робили, а погоджувалися тільки на паперову партійну програму“.

14 місяців пізніше п. Осип Боднарович, редактор „Нового Часу“ і вже член ЦК Ундо помістив в нововидаваних ним приватно „Смолоскипах“ журналі, націоналістичної молоді для самоосвіти й самовиховання такі „тези“: „розбиття, коли його доконується в імя навіть дуже високих ідеалів, є тільки розбиттям“ і „єдине, що може вивести нашу націю на спасенний шлях, то підшукання й о б є д н а н н я (підч. наше) всіх творчих сил нації, і т. д. і сьогодні він орґанізує секцію молоді при УНДІ.

Нам не дивно, що пп. редактори з „Нового Часу“ бояться сьогодні, сидячи в одній з партій, за „безпартійність“ націоналізму. Мабуть від коли вони ввійшли до партії, вона перестала бути „найбільше химерним зліпком людей“. Але нам „щось не ясно“, як можна так скоро забути те, що проголошувалося недавно — і як можуть колишні „безпартійні“ націоналісти просто питати, що таке націоналізм?!

Тих кілька завваг і пригадок відносимо в першу чергу до Ред. „Нового Часу“. Самуж проблєму — *націоналізм і західньоукраїнське партійництво* — треба розглядати на значно глибшій і ширшій площині, як це робить у своїй статейці „Новий Час“. Йде тут про незвичайно важливе питання, наскільки сучасна українська партійно-політична структура Західних Земель є в істнуючих умовах доцільна і яких требаб вжити методів політичної орґанізації, щоб зробити нашу національну політику взагалі активною і визвольно продуктивною. До цьої теми повернемо проте в нашому орґані основно в іншім звязку.

Щож торкає Редакторів „Нового Часу“ — то на нашу думку як раз *їм* не слідби цьої теми зачіпати, щоб не мусіти боронити партійництва, яке вони ще вчера так завзято поборювали.

ПОМІЖ СОЦІЯЛІСТАМИ-РЕВОЛЮЦІОНЕРАМИ (ЕСЕРАМИ).

(Докінчення).

Очікувати направи згори не приходилось, бо протягом декількох місяців засідання головного комітету зовсім не скликалось. Навпаки можна було очікувати лише від „хлопців“. І справді збори празької орґанізації ц. р. в травні місяці були одноголосним виялом рішучої критики й невдоволення з діяльности провідників М. Шаповала й Н. Григорієва, що довели орґанізацію до катастрофального стану; вказувалися конкретні способи рятування орґанізації взагалі і Робітничого університету зокрема. Наслідком голосування, при виборах до Управи пражської орґанізації, кандитуру Н. Григорієва на голову орґанізації значною більшістю голосів відкинено.

Після цього почалася „соціялістична війна“. На другий день після цих зборів — на засіданню неповного головного комітету шаповалівців, розвязано пражську орґанізацію, а членів її виключено з партії, в тому числі й членів самого головного комітету: Куликівського та Клименка. Зараз-же після цього були негайно звільнені Н. Григорієвим: Керуючий справами Робітничого університету, що дозволив собі на партійних зборах вказати на катастрофальне становище університету, завідуючий бібліотекою Соц. інституту, що на партійних зборах критикував провідників, секретарку музею архіву за те, що не виступила в обороні провідників і не виявила свого відношення до критики діяльности партії. Слід зазначити, що остання мала дитину в школі і хорого на сухоти чоловіка в санаторії; однак це після практикованих Григорієвим засад „соціялістичної“ охорони праці не перешкаджало *негайному* її звільненню.

Міжтим „розвязана“ пражська орґанізація в дійсності продовжувала своє існування й зажадала скасування неправного рішення головного комітету. Заразом робітничі есерівські орґанізації в Німецькому Яблінному, Цвікові та Мімоні повідомили головний комітет, що рішення про розвязання пражської орґанізації вважають неправним і шкідливим та зажадали скликання партійної конференції, на що дали свою згоду подєбрадська й пражська орґанізації.

Однак коференції не скликано просто тому, бо на конференції упалиб дотеперішні стовпи орґанізації, а їх діяльність булаб осуджена. Можна так судити по цьому, що делеґатський зїзд Робітничого Союзу, відбутий в червні прийшов уже під повним впливом опозиції; 63-ма мандатами з 68 присутніх, обрано управу з опозиції (Клименка, Куликівського, інж. Журжу, інж. Клименка й Миценка) так, що Григорієві прийшлось залишити делеґатський зїзд.

Тоді-то робітничі есерівські орґанізації в Міноні, Цвікові та Німецькому Яблонному, доручили скликання партійної конференції пражської орґанізації. Остання скликала її в липні ц. р. запросивши на конференцію всіх членів партії перед конфліктом, в тому числі звичайно й провідників. Та Шаповал і Григоріїв на конференцію не зявилися. Тоді-то обрано новий виконавчий комітет партії в складі Куликівського, Л. Клименка і Мезінціва та цілковито осуджено Шаповала та Григоріїва і порвано з ними всякий звязок.

Нова орґанізація вжила заходів до скликання надзвичайних загальних зборів Українського Комітету, на яких мали обрати нові орґани та осудити діяльність члена комітету Григоріїва, що відвідав Міністерства Закордонних Справ і подав неправдиві відомости про працю комітету, в складі якого опозиція рівнож була в перевазі. Передбачаючи рішення загальних зборів Комітету, Григоріїв і Шаповал та ще декілька членів Комітету подали заяви про те, що вони покидають Комітет. Збори виключили їх із комітету та обрали нову управу в складі проф. Швеця, Л. Клименка, Куликівського, інж. Журжи і Мезінціва. Як бачимо методи роботи М. Шаповала і Н. Григоріїва осуджені навіть самими їх партійними товаришами, в тому числі й робітництвом.

Таким чином еміґраційна партія есерів, позбавлена реального українського оточення, позбавлена можливости перевірити свої здобутки, хиби, громадську життєвість в українських масах, — дійшла до катастрофи проґрамово й орґанізаційно.

Зараз існує вже три орґанізації есерів: орґанізація під проводом Куликовського, Л. Клименка і Мезінціва, друга під проводом Богацького і Паливоди, і третя Шаповала й Григоріїва. Останні, звичайно з громадського життя не відійшли, мимо останньої поразки, і продовжують послугуватись старою назвою. Найважнійшою є ще перша ґрупа, що має в руках „Український Комітет“ і „Робітничий Союз“. Слід однак зазначити, що в складі „Робітничого Союзу“ є люде ріжних політичних переконань, зокрема досить поважне число й українських націоналістів. Перспектив на ширшу політичну акцію ця ґрупа есерів не має, хочби ізза браку відповідних провідників.

Ґрупа Богацького і Паливоди протягом останніх років на політичному форумі нічим себе не виявила, обмежуючись роботою в „Громадському Видавничому Фонді“, головою якого є Богацький.

Спроби Шаповала досягти обєднання з цією ґрупою кінчились завжди невдачею, бо ґрупа ця аж занадто добре пізнала на собі властивости шаповалівської благодати після розвалу в р. 1925., коли на сторінках „Нової України“, були безпідставно кинені її закиди в громадській крадежі кіоску бувшої „Української Хати“. Остання спроба обєднання переведена була 28. жовтня ц. р., але скінчилася нічим.

Годі очікувати якоїсь корисности в існуванні таких ґруп, які служать наглядним прикладом, як не повинна бути ведена партійча робота; хиба тільки це може виправдати їх тимчасове місце в українському політичному світі до часу, доки вони по силі інерції не скотяться на сам його спід.

Коли залишились ще між есерами молоді люде зі справжнім революційним поривом, безкомпромісові у своїх національних почуттях, які чинно хочуть прислужитися справі українського визволення то хай скорше вийдуть з дотеперішнього багна, в якому потапають. Навколо себе вони знайдуть нові шляхи, ідеї, гасла, і онґанізаційні форми.

Похід на Америку й Канаду.

Ґрупа Шаповала, потерпівши повну невдачу в Европі, вирішила перенестися з рештками своїх сил до Зєд. Держав Півн. Америки та Канади. Таке рішення не здивує нікого з української еміґрації в Ч. С. Р. Бо треба знати, що Шаповалівці не мають вже чого шукати в Ч. С. Р. ні взагалі в Европі: М. Шаповал та Н. Григоріїв стратили зовсім кредит не тільки серед ширших українських громадських кол, але й серед самих есерів та робітництва, зорґанізованого в „Робітничім Союзі“.

Безперечно для М. Шаповала та Н. Григоріїва справді нема іншого шляху, ніж похід на Америку, тимбільше, що з початком 1930. р. припиняється видача їм особистих стипендій, що їх досі вони ще одержують від чеського міністерства заграничних справ. Так отже куються нові пляни; в Зєдинених Державах мають на стало осісти М. Шаповал, Станиславівський та Косенко, а в Канаді Н. Григоріїв та Довгаль.

В Ч. С. Р. має бути чинний лише „Секретаріят“ закордонних справ „Народньої Ради“. Як відомо, „Народня Рада“ — це одна з останніх спроб М. Шаповала розпочаття політичної акції, щоб тим способом притягти до себе увагу українського громадянства. Та про цю „широку“ акцію справді знають більше у Вінніпеґу, зі сторінок „Правди і Волі, ніж у Празі — її осідку! Можна бути цілковито певним у тому, що про акцію „опіки над еміґрацією“, яку ніби має перебрати „Народня Рада“ не будемо більше чути, як досі чули про саму „Народню Раду“.

Щож до акції за океаном, то Н. Григоріїв ніби має продовжувати в Канаді орґанізацію канадійських відділів „Оборони України“ та перебрати редаґування „Правди й Волі“. Дійсно не приходиться завидувати Управі „Оборони України“ Григоріїв має також вести роботу з метою орґанізації кооперативного фармерського банку і.. справжнього українського університету. Є всякі підстави твердити, що кінець банку та університету буде такий, як неславний був кінець „Трудової Спілки“ та „Українського Робітничого Університету“ в Празі.

Щож до М. Шаповала, то він згідно з плянами, виробленими в Празі, має стати редактором „Народньої Волі“, а дальше має вести працю дня зміцнення „Оборони України“ й орґанізувати спільно з Григоріївим матеріяльну підтримку „Народньої Ради“ в Европі. На цей раз, як бачимо, „Робітничий Університет“ не буде вже головним предметом американського підпертя: його місце займе „Народня Рада“!

Думаємо, що „Український Робітничий Союз“ в скорому часі буде мати змогу пересвідчитися в тому, що асиґновані ним кошти на „Робітничий Університет“ найшлиб далеко кориснійше приміщення в краю, хочби в такій справі, як будова Робітничого Дому у Львові.

Одного все таки жалуємо (хоч з другого боку радіємо, що Шаповал з компанією залишає Европу), а це тої дезорґанізації й зневіри, яка буде конечним наслідком роботи соціялістичних „діячів“ в Америці, наколи їхні пляни хоч в малій мірі здійсняться. — *А. Тибурський.*

876 Інвалідів жде на поміч громадянства. Фонди на допомогу для них вичерпані. — Не допустіть, щоби наші інваліди попали в нужду.

НАУКА І РОЗВАГА

Додаток до Українського Голосу.

Ч. 3/48. Перемишль, Неділя, 1. XII. 1929.

Крила заглади.

(Летунська війна майбутности).

Лицарство у війні належить до часів, де зі собою змагались армії, де муж йшов на мужа, де противники ставали до себе віч-на-віч. Нині змагаються зі собою цілі нації; „фронт“ в старому змислі перестає істнувати і в крутіж війни втягається чинно також ціле запілля. Не тільки фронтовик але кожен громадянин стоїть безпосередньо на позиції і де йде не тільки про долю фронту, але про буття чи не буття всіх, всякий засіб зброї, все одно якого він рода, робиться бажаним союзником. Війна перестає бути предметом особистої лицарськости чи мужности, робиться справою орґанізації безіменних мас і безіменних машин. Машини опановували в значній мірі минулу війну; в ще більшій мірі вони опановуватимуть війну майбутню. Особливож воздушна і хемічна, отжеж ґазова і бактерійна війна, буде рішати про долю націй в близчому майбутньому. Вже підчас останньої війни літаки відігравали величезну ролю. Але все це було що лиш забавкою в порівнанню до розвитку воєнного летунства нинішнього дня. Цю війну ми можемо собі що лиш уявити на підставі знаних по всьому світі чисел і дат, але не є виключене, що наші нинішні уявлення про цю війну є так само нереальні і навіть діточі, зовсім подібно, як колись людські уявлення про вигляд і перебіг світової війни в 1914 р.

В серпни 1928. відбулись над Льондоном великі воєнні летунські маневри. З північного сходу надлетіло на місто 75 „ворожих“ літаків. Кожен з них мав 250 кільо бомб. Напротив „ворога“ вилетіло стількиж „своїх“ літаків, на відборону. Крім цього пущено в рух богато відборонних гармат, взагаліж вжито всіх засобів, щоб відігнати напасть. Одначе пів години потім як ворожі літаки налетіли на Анґлію, 70 із них вспіло „прокрастись“ через відборонні лінії і сконцентруватись над Льондоном. Вони скинули на місто 25.000 кільоґрамів мнимого експльозивного матеріялу. Колиб тих 25.000 кільо бомб були виповнені трійливими ґазами, діфепіль-хльороарсеном, гірчичним ґазом, левізітом, фосґеном, тощо, половина Льондону булаб вимерла на протязі години.

Ціла та війна над Льондоном була щолиш „невинним маневром“. Висліди тих маневрів були для Анґлійців потрясаючі. Виявилось, що всі знані дотепер способи воздушної відборони були супроти 75 „ворожих“ літаків цілком безсилі. *Ані один з нападаючих літаків не зістав зістрілений, або збитий з воздуха відборонним літаком, чи воздушнострільною гарматою!* З цього можна собі представити, що можнаб заподіяти в Анґлії при допомозі 500 літаків! 500 воєнних літаків може вислати нині кожна середна европейська держава, не рахуючи великих. Франція є в тому положенню, що може одним радіотелеґрафічним приказом змобілізувати 4000 воєнних літаків і кинути їх куди захоче — на Льондон, на Рим, на Німеччину, чи Еспанію... Це є справа кількох годин, одного пополудня.

Є щонайменче два роди ґазу, проти яких немає покищо ніякого рятунку. Супроти них нічого не вдіє навіть найбільш совершенна відборонна маска. Всі великі збройні нації є в посіданню *Какодільізоціяніду* (не турбуйтесь тяжким словом, а то, може прийдеться колись добре його запамятати. — Американські офіцири заявили в минулім році представникам ґазет, що це коштувалоб їх богато внутрішнього труду і перемоги над собою, заки вони рішилисьби *цей* ґаз вживати... Він має бути жахливий в своїх наслідках. Є ще напр. такий *антракс*, неменш грізний, яким особливо добре затроювати звірята. Але людська техніка поступає всебічно. Недавно найшли *трінітротолюоль*, вибуховий матеріял, перед яким бліднуть всі дотеперішні старомодні і добродушні динаміти, екразити, стрільні бавовни, тощо. Після трінітротолюолю винайдено *радіюматомітм*, — це поки що останнє слово вибухової техніки. І разом з тим, всебічна техніка зайшла так далеко, що зі спеціяльних металевих сплавів будується вже нині літаки на 400 кінських сил, але такі легкі, що їх може піднести — один чоловік. В такий літак на 400 P. S. збудований з дуралюмінія, можна за те навантажити кількасот а то й кілька тисяч кільо трінітротолюових або радіюматомітових бомб; з тим можна уже як неяк діло починати.

Припустім, що вибухає війна, скажемо між Францією і Анґлією. В Кале знімається тисячу літаків і летить на анґлійський Остров. Значна більшість і з них таки продреться через огненну занавісу відборонного гарматнього обстрілу; не помагають теж, як це доказано, відборонні воздушні ескадри. Дві-три години лету, дві три години роботи над Льондоном — і велика Британська Імперія трафлена смертельно в само серце! Льондон перестає істнувати. Трінітротолюоль робить з його купу румовищ, діла довершує діфепіль-хльороарсен. Ані одна миш, ані одна комаха не втече перед діланнєм цього ґазу. Але модерний літак, як це виказують новійші осяги є в стані протриматись з вантажем у воздусі півтора — дві доби. Осьтак, кількасот, на той раз справді ворожих літаків моглоб відвідати Ліверпуль, Манчестер, Ґлесґоу, Брістоль, і вернути спокійно до дому.

До дому?... Військова стратеґія має відповідь на воздушний наступ. Найкраща відборона в даному разі, це — протинаступ. І коли скажемо, 1000 французьких літаків вибирається на відвідини до Льондону, 1500 анґлійських пільотів віддає в тій хвилі свою візиту Парижанам. Їх дороги може й схрещуються, але час в таких випадках це дорога річ і баритись нема чого. Бо чи у великих чи малих змаганнях, всякою війною руководить закон: око за око, зуб за зуб...

Літак викинув в суті річи всі іньші воєнні засоби на смітник, дренавти, кружляки, танки, твердині, тощо. Одинока річ, що їй літак майже не може пошкодити, це — підводна лодка. Коли вона понурена якихнебудь 30 метрів під водою, ніяка бомба її знищити не може. Одначе добра підводна лодка коштує 5 міліонів долярів; вона потребує принайменче 30 чоловік залоги, вона пливе під водою найбільше 30 кільометрів на годину і вона покищо, не може з бажаною точністю стріляти. Зате добрий літак коштує 5000 долярів, його обсада має 2—3 чоловіки, він пролітає 300 кільометрів на годину і може кидати бомби з точністю на чверть метра.

Люде здесперовані таким станом річи кажуть, що все це має бодай *одну* добру сторону: будуча війна буде трівати найвище 24 годин. Потім буде спокій. Таке говорили теж в 1914 р., казали: 6 неділь і годі. Війна тимчасом трівала 4 роки. Так буде мабуть і тут. Бо у відповідь песімістам забірають слово й оптимісти, які твердять, що й літак не такий страшний, що й на його можна найти спосіб. Одначе про реальні можливости відборони перед летунською атакою напишемо слідуючим разом.

ДАЛЕКИЙ ОСТАП.

Багряна казка.

Пригадалася казка багряна.
Розховстані — півдикі коні —
— чорні пащі гармат —
і на крісі мужицькі долоні.

І закурений, сивий простір:
сотні, сотні в дорогу...
Дув на трубах на трівогу:
Позір!...

Так під вечір вскочила карта.
Маніфести на „ґміні“ прибили,
а над досвітком журавлі
плили і плили...

І над ними хоч осінь — а сонце.
Дядьки смикають чуприну:
„Щось буде. Діти йдуть —“
Мати: Сину!...

А просторами білий кінь
а на ньому тінь Великана.
Срібні сурми і дзвін.
Пригадалася казка багряна.

Джінґіс-Хан

найбільший войовник і здобувець світа.

Перед сімсот роками один чоловік завоював майже цілу землю. Він залишив по собі державу, яка була безконечно більша від тих велитенських держав, що їх були створили Александер Великий і Наполеон. Воєнні подвиги цього чоловіка, його далекі походи з одного кінця землі на другий, його бої, його орґанізаційні здібности були і є щей досі безпримірні. Коли нині історики вирішають питання хто був більший і ґеніяльнійший здобувець: Наполеон чи Александер, то в найновійших часах, поміж тих двох великих героїв війни і здобувчости, на перше місце щораз частійше ставиться великого володаря Монголів — Джінґісхана.

Темуджін, бо таке було властиве імя Джінґісхана, родився в Середній Азії, на пустині Ґобі, в 1162 р. по Христі, отже в час коли у нас на Україні, по смерти великого Володимира Мономаха, зачалась боротьба за Київський Княжий стіл, а за нею повільний росклад нашої старої Князівської держави та відокремлювання поодиноких княжих земель. Молодий Темуджін виростав під пильним доглядом і строгою рукою батька, отримав дуже тверде але й розумне вихованнє, і вже змалку зраджував деякі нахили і пориви, що і про його люди в свій час говорили, що буде „або дуже великий чоловік, або дуже велике ледащо“. Справдилось одначе це перше. Коли його батько помер, Темуджін був ще дуже молодим хлопцем. Тотеж йому було доволі трудно оприборкати всі оті бунти і сепаратизми його князів й високих достойників, що почались заразже після смерти батька. Але хоч ще юнак, він виявив зразу зелізну руку, самопевність, рішучість, бистрість погляду і незвичайно розвинуте вміння орієнтуватись в найбільш складних ситуаціях. Це була довга боротьба, але зрештою Темуджін приборкав бунт і покорив всіх отих Угрів, Караїтів Монголів, Татарів і Меркітів, що заселювали простори його батьківської державної спадщини. В сороковім році життя він був неподільним пануючим цілої Середньої Азії. В той час він прибрав назву *Джінґіс-Хан*, по нашому: найбільший з усіх пануючих, цар всіх людей. Але час його справжнього великого панування мав щойно прийти в майбутньому.

В 1206 р. він видав збірник законів обовязуючий в його державі, т. зв. *ясса*. Цей ясса був совершенним попросту змішанням і зіграннням його власної законодатної волі і найбільш корисних племінних звичаїв. Свій збірник законів видав був рівно 700 літ пізнійше також Наполеон, одначе Джінґісхан творив і надавав людям закони з власного досвіду, з особистого знання життя, з власної творчости, в той час коли Наполеон був щолиш ґеніяльним комбінатором, що так висловимось — монтером сотвореного попередними віками і французькою революцією права. *Ясса* Джінґісхана, поділявся на три частини: право монархії згл. єдиновластя, як початку всякого суспільного життя. Це право заключувалось в домаганню аб-

А. КУРДИДИК.

ПРИ ПОРОМІ.

Нависали темні градові хмари і хоча це був сумерк — то в лісі вже ніч ходила попід пні, а Дністер під ногами зробився темно-зелений, хмурий.

Давай пором! Давай!

Дністер плював на беріг сивою піною і у воздусі висів передхуртовинний жах. Десь зза горба вискочив вітер, тупнув до дороги і пігнав з ломотом між дерева.

— Гу-у-у!

Збиралося на бурю — а я стояв над берегом, дожидаючи порома, що при другому боці ледви сірів. Над лісом моргали лискавиці тай закрашували воду червоними відблисками.

— Пором давай! Давай по-о-ром!

З будки виліз хтось маціцький, підійшов до порома і підняв руку:

— Пором?

— Еге! Давайте!

Линва задзвонила і пором, як кусок берега, відірвався на воду.

В тій хвилі вітер знов загудів, скочив, — я аж капелюх мусів придержати.

Линва дзвонила і пором плив. Було видно вже на йому діда, білу бороду і руки, що величезним друком кермували його бігом...

Над Дністер вже вилізли вагітні хмари. Вітер почав дуще дмухати і Дністрове плесо стало забігати збирками. Дністер заплюскотів лютіще до камінців.

Черть! — пором станув.

— Дай Боже здоровля, діду!

Він підняв нерішуче капелюха:

— Дай Боже! То ви? З Бовшова? Агі — не пізнав вас!...

— Не диво, діду — простягнув я руку. — Три роки як бачив я вас. Змінився. Але ви той сам...

— Ій! Де той сам! — махнув дід рукою. — Сідайте, а то буря буде.

Якби на потвердження дідових слів розколов повітря вогонь і в лісі гримнуло:

Гуррр!

— Сідайте! Свят, свят, свят!

Я вскочив у пором, дід заперся жилавими руками і пором захлюпав на воді.

— Де той сам, паничу.

Він ще кілька разів махнув кермою, линва заскавуліла і потягнув її на поміст.

— Так то вам здається. А от за три літа — як ви кажете, богацько змінилося.

Над лісом знов засвітило і в світлі я побачив, яке бліде було дідове обличча.

— Свят, свят, свят!

Брум — барах! наче у відповідь.

Дністрові хвилі зачорніли і важко, — ніби оловяні кульки — дощ почав падати.

Грім знов гримнув, дід знов перехристився. Пором плив рівно гойдаючись на хвилях, що ставали щораз більші від вітру. Дощ уже на добре розсіявся і стало ще темніще.

— Діду, а ви.

Та-та-та рах! — гримнуло над нами і освітило всю околицю.

— Свят-свят-свят!

Дід скочив, пустив керму у воду і заперся за неї. Ще раз і ще і під поромом захрускотів шутер.

А буря була вже в повній силі. Дощ почав лляти струйками. Хмари перекликувалися громами. Вітер гудів — як сказився. Підбірав з одної сторони дерева, перегинав за собою, а лози аж поклони били до землі.

— Хиба не підете тепер — гукнув дід над шум — ходіть до будки.

І ми оба подались, до деревляної хатчини, якою термосив на всі боки вітер, мов що хвиля збирався її перекинути. Дощ бив о тонкі стіни і од того шум стояв, як в млині.

Але як дід замкнув двері і засвітив лямпу — стало затишно, і тільки громи перекидалися, мов десь у воздусі боротьба в тисячу гармат стояла.

Але тепер я побачив, яке у діда обличча було біле і як очі світилися жахом тоді, як скрикував: Свят-свят-свят.

— Діду, ви боїтеся грому?

У відповідь мені тільки дощ зашумів. Я глянув на діда — а дід молився. Хрестився, бився в груди і стогнав:

— Боже: будь милостив мені грішному.

Вітер товк до стіни, вив десь у шпарі — до шибки зазирала темінь — чорна, як аксамитова. Лискавиці шугали, час до часу вкидаючи фосфорове світло у вікно — а дід молився.

Нарешті присівся до мене.

— Ви питали, чи я громів боюся?

Заложив на коліна руки:

— Ні, за старий я, щоб боятися їх, але такої бурі під ніч боюся.

Він наче насторожив вуха у дику симфонію бурі і знов заговорив:

— Ви кажете — що я той сам. Ой ні — не той сам! Вимотали останні роки силу в мене — ох вимотали.

Зітхнув.

— Ви памятаєте діда веселого, балакливого, бадьорого — а от подивіться, що з нього остало.

Розщібнув сорочку на груди і світло сховзнулося по ній, що була як драбина. Закотив рукав і руки в нього — жмут сухих мязів.

Бр-ррум! — загудів грім десь дальше вже.

— Ви три роки не бачили мене — а де ви за той час були, паничу?

— Я, діду? В світі. Кінчу студії.

— І не приїздили?

— Приїздив, але якось туди не ходив ніколи.

— От і бачите. А два роки тому назад померла мені жінка. Нудь така мене вхопила від тоді, що аж...

Бр-рах! — потакнув десь грохіт за хатою.

— Я з нею, Богу дякувати, трийцять і шість літ прожив. Всіляко бувало — але мав чоловік хату, ґрунту кавалочок тай руки до праці. І жилося. І я на о тім поромі день і ніч — сімнайцять літ.

Урвав і заслухався. Буря вже видно проходила і дощ ляв рівним шорохом.

— Сімнайцять літ — повторив як відгомін. — Але бодай сорочку на неділю чоловік мав чисту тай не лягав голоден спати. То нічо, що силу зїла ота линва — показав рукою за вікно — то нічо.

— А як вмерла — такий мене сум взяв. Сиджу бувало — знаю — прийде, побалакаємо, знаю, що в селі, що в світі. А тоді сам остався — ще гірше, як палець.

Дід знов зітхнув і хвилю слухав.

— І знаєте — хтось тоді горівку мені підсунув. Випив раз, другий, третій. Лекше наче, стало. Почав тоді пити. Як пю — не чую, що сам, тільки перестану — чую, така скука. І знов пю.

— Ех, якби ви були побачили тоді діда — незнаю, чи булиб руку подали.

— Чомуж, діду?

— Чому? Бо пяниця був. Лапець необтіпаний. Аби привіз, перевів кого — ого, вже до буди, вже за пляшку. Казали мені люди, радили — не послухав.

Він знов урвав і довго-довго слухав. чогось. Брови стягнулися у лук йому, на щоки вибігли румянці, а вічми припявся до дверей, так, мов хтось увійти мав. Але не входив ніхто. Дощ шумів, далеко десь гуркотіли громи і хлюпав Дністер.

— Але Господь опамятує. Не всіх однаково. Одних словами, а другого громом.

Буррр! — потакнула чорна даль дідові слова.

— Чуєте? Так і мене.

— То ви перестали діду?

Перестав. Але перестав — а гріх на душі лишився і гріх спокою не дає.

Обличе в нього знов поблідло і голова схилилася в низ.

— Тому рік отакий сам був вечір. В Болшівцях — ви знаєте, відпуст і вже кілька днів перед тим люди йшли а йшли. І всіх я перевозив. А в той вечір була буря.

— Але що мені буря. Ляг в отій хатчині тай пю. Випив, памятаю цілу пляшку, коли чую: пором давай! Кричи — думаю, тай за другу. Пором! — чую. А буря вже розпаношилася, а ви знаєте: по тамтім боці й деревини нема — хиба ліс отам далі.

— Пю і чую: Пором — тай пором. Злість мене така вхопила, вибігаю: Хто? Ми — кажуть — на відпуст. Відбив я пором, а голова крутиться, а вітер такий. А Дністер одурів.

Він хвильку відпочав і знов зітхнув, якби важкий гягар скидав.

Дощ вже тихо тільки пошумлював.

— Доплив — жінка, чоловік і дівчина

солютного послуху підданих супроти Джінґісхана. Друга частина це було право державне, отжеж устрій його держави, який заключувався головно в постановах про обєднання кочуючих племен і їх державну нероздільність. Третя частина кодексу це було право цівільне і карне, особливо строго переслідувало крадіж і віроломство. Оба ті злочини карано смертю.

Джінґісхан не вмішувався в релігійні справи підбитих народів. Сам по собі, він був нерелігійний, одначе обовязки свого обряду сповнював дуже совісно. В релігійних справах ясса був дуже ліберальний; за те в простих, ясних але й строгих постановах вирішувано злочини чарівництва, неправдивих свідчень і передовсім — шпіонажі. За це все злочинців чекала неминуче кара смерти. Це одначе не шкодило, що сам Джінґісхан розпоряджав ґеніяльно придуманим і в кожне місце держави сягаючим шпіонським апаратом. Він знав все, що діється в краю і в його державі ніхто не важився противитись постановам законів.

Великий час Джінґісхана починається щойно в 1210 р. В цьому році він пішов походом на Китай, побідив його, зробив країну провінцією Монголії і завів в Китаю свою династію. Монгольські династії, протримались в Китаю через цілі століття, аж до найновійших часів. Здобуття цілого Китаю було великим чином, але ще не найбільшим. В той час, нинішні Індії, Арабія, Сирія, Туркестан, і др. — становили одну величезну магомеданську державу під панованням Магомеда, Шаха з Харзему. Побідивши Китай, Джінґісхан пішов походом на Шаха Магомеда. Нині нам просто трудно уявити, собі цей велитенський похід, безпримірний в цілій історії, бож Джінґісхан повів 250.000 армію з Монголії, через цілий Китай, Тибет, аж до Персії. Це є дві тисячі миль простої воздушної дороги. Такого маршу не є в стані виконати ніяка сучасна 250.000 армія. Але війська великого Монгола не тільки зробили цю дорогу, але щей в значній мірі нею — повернули. Славний похід Наполеона на Москву, або походи Карла XII по Европі або навіть походи Александра Великого є супроти цього маршу Монголів чимось доволі незначним. Магомед Шах вислав проти Джінґісхана пів міліона воїнів, але їх Джінґісхан розбив з одного удару. Магомеда Шаха побіджено і віддано в полон, його державу анектував Джінґісхан.

Після цьої побіди Джінґісхан здобув ще по черзі: Афґаністан, рештки Індій, Ромунію, Мадярщину, і — Україну. Ось так його велитенська держава складалась з Монголії, Китаю, Індій, Афґаністану, Персії, Туркестану, Кавказьких країв, України, Балкану і значної частини европейської Росії. Він зумів звязати ту імпозантну цілість сіткою доріг і комунікаційних, особливож курієрських сполучень. В протилежність до Александра Великого, держава Джінґісхана заховалась в цілости ще й по його смерти. Він згинув як і жив: від меча, в 1227 р. в боях з Тибетанцями. Його внук, великий *Кублай-Хан* ще більше поширив колишні посілости свого діда, додаючи до них Японію, Маляйські держави, Польщу, цілий Тибет; його держава сягала від Балтику, Чорного і Середземного Моря аж по паціфічне і індоокеанське побереже. Але після Кублай Хана прийшов розклад. Пятьсот літ пізнійше великий твір Джінґісхана роспався цілковито. Колиска цьої раси здобувців, сама Монголія, є нині розірвана поміж Китаєм і Рад. Союзом. — *Ю. М.*

ДЕ НАШ МУЗЕЙ?

Який великий і богатий Льондон... Скільки там ріжних памятників старовини і сучасних часів, скільки гарних будинків, палат, церков! Є знамениті зоольоґічні і ботанічні парки, театри, виставки, спортові площі, цирки, тощо. Коли одначе запитати когось, що є цікавого в Льондоні, то Вас Шановний Читачу, не надумуючись направлять передовсім до гордощів Льондону і цілої Анґлії: до Брітіш Мюзеум — Британського Національного Музею. Культурний Нарід звик гордитись богацтвом своїх музеїв, де переховується старовина і зберігається найбільш цінні річи і памятки сучасности для заховання тих цінностей будучим поколінням.

І справді: мають чим гордитись Анґлійці. Британський Національний Музей є такий богатий, має такі цінні величезні, збірки так само своєї рідної як теж чужої старовини, що не вистане 2—3 днів аби перейти лише серединою величезних кімнат, не читаючи назв і навіть не застановляючись над тим, що нас найбільше цікавить. Є там памятки Єгипту, Сирії, Вавилону, Ніниви, Греції, Риму, усього середньовіча, чудові збірки народніх побутів і мистецтв з цілого світа, історичні памятники, старовинні образи, друки, рукописи, велитенська, чи не найбільша на світі бібліотека, тощо.

Мене опанувала заздрість коли я оглядав цей музей. Брав жаль, що ми Українці, 45 міліоновий нарід не маємо такого музею, таких гордощів як Анґлійці, не маємо такого українського — Брітіш Мюзеум. Менші музеї є в Анґлії на кожному місці, де поволі але невпинно і зі знаменною для анґлійців видержливістю доповнюється збірки і кожен громадянин уважає своєю повинністю, своїм громадським обовязком, дати свій пай на будову чи поліпшення музею. Анґлійці їздять по всім світі, вони скрізь збірають старовину та передають її для свого музею і мабуть не має такого анґлійця що подорожував по чужині, який не привізби для свого родинного чи для загального Брітіш Мюзеум якогось цінного музейного подарунку.

Але не тільки Анґлійці, *кожна* культурна Нація старається засіяти свою країну ріжними музеями. Музеї це доказ, що нація має історичну память, що вона хоче знати і затяминити своє і чуже минуле; це не тільки доказ пошанівку для творчости минулих поколінь, але теж поширення свого теперішнього житєвого досвіду на ціле минуле. Потребу музейної справи починають розуміти навіть колись найбільш відсталі нації.

Наприклад Словаки, які боряться за повну автономію в Чехословацькій Республиці, місцевими жертвами будують музеї і можуть вже нині гордитись ними. Вони збірають також всякі українські історичні і побутові памятки. Невеличке місточко Попрад, як от напр. наш Любачів має свій музей, особливо цінний ізза своїх ґеольоґічних і мінеральних збірок. Подібні музеї в яких повно тутешньої старовини та природних збірок є в цілому ряді дальших місточок, як от в Кошицях, Бардієві, тощо. Не червоніють ті міста перед чужинцями і радо ведуть їх до своєї гордости — музею.

Українці з Підкарпатської України, збудували в Ужгороді дім „Просвіти“ і в ньому відвели три великі кімнати для музею. В розмірно короткому часі здійснили свою ціль і мають гарний місцевий український музей.

Українці в Галичині мають музеї у Львові, мають завязки своїх музеїв ще й інші західноукраїнські міста, одначе *ми Перемиляни свого музею не маємо.* Перемишль, старе й славне місто, має продуктивне свідоме, з ініціятивою українське громадянство, має всякого рода установи.. але свого українського музею не має. В цьому відношенню український Перемишль мало зраджує історичної памяти і привязання до своєї історичної традиції і бувальщини. За теж чужі люде визбирують наші історичні і національні памятки, нашу старовину викидається, роздаровується чужим, або продається за безцін, цінні річі нищаться по селах, по церквах, по старих будинках, гниють часто, припадають на стрихах порохом, їх гризуть миші і міль точить. Так гине велике народнє добро, яке не терпеливо вичікує на ініціятивних людей, аби все це зібрати до музею. Чи не взялоб перемиське наукове „Товариство Петра Могили“ на себе ту гарну, навіть святу роботу, найшло помешкання виробило потрібні пляни і кошториси, закликалоб кого слід і перевело розшуки і збірки нашої старовини?

Рукописи, стародруки, ікони, історична зброя, археольоґічні річи, ноша, мінерали, старі гроші, природничі збірки, цінні памятки і документи нинішнього дня, цікаві тутешні побутові річи, — все до нашого національного музею в Перемишлі!

Не тратьмо часу, приступім скоро до діла, воно культурне і гарне і при збірній громадській волі не неуспішне.

Прижмуренко.

Судові дивацтва.

Коли сучасного чоловіка дивує нераз суворість права та судів середновічча — то ще більше здивування мусить вхопити його, переглядаючи історію права Етінґера. Учений той подає ряд фактів, де суди засуджували на суворі кари звірів а нераз й мертві предмети. І так:

Уже пятикнижжя Мойсея наказує карати смертю вола, що вбивби чоловіка. В 1566 році суд в Арль мав богато клопоту з „процесом саранчі“. Тих звірят обжаловували мешкавці перед трибуналом, а один правник, Марлен, піднявся навіть боронити їх. Боронив зрештою з запалом, доказуючи, що раз саранчу сотворено, так вона має право їсти те, що їй на їду призначено. Суд одначе стояв на іншім становищі, присудив саранчу на вигнання з даної околиці і то під загрозою церковної клятви. В тімже столітті і в Верзелі довго сперечалися правники над питанням, чи гусільниці, які знищили винниці, що належали до монастиря, підлягають цивільному чи церковному судові. Ще в 17. віці, як подає Ґрімм, суди Німеччини накладали кару на пси, свині бжоли, а останній того рода випадок мав місце у Франції в 1845 р. В Росії до недавна ще існувало право, що вияснювало постанову сенату з 1864 р. про переказування звірів судові, в разі як одно другого скривдить. Тамже на початку 17. в. обтяли одному дзвонові вухо і присудили його на каторгу в Сибірі за те, що смів дзвонити та накликувати людей до повстання. На заході ще до недавна в торговельно морських процесах вели справу в той спосіб, що підсудним був не власник, але само судно за поповнений злочин. Але ще й сьогодні маємо того рода дивогляди: законодавці видають процес не авторові, а на книжку накладають конфіскату, при чому часто засуджують її на знищення, так, якби то вона поповнила каригідний вчинок.

Але на загал—то сьогодні звірята й речі тішуться не лише безкарністю перед судом, але надходять щораз то більше загорілих оборонців, які відбувають частіще всякі конґреси, ніж ті, що називають себе оборонцями прав людини. Одного чоловіка „гонить“ нині право „як звірюку“...

Кд.

ЖІНОЧИЙ РАЙ.

Недалеко Мексику находяться маленькі острівці, на яких про цівілізацію та культуру нашого віку не знають ще нічого. Люде там живуть таким життям, яким жили тому два тисячі літ. Рідко коли заблукає в ці околиці білий мандрівник, длятого так мало знає світ про тих острівчан, які не бачили ще в життю ні залізниці, ні самоходу. Знають вони тільки про літаків, які часто пролітають понад їх теріторію і яких вони уважають раз величезними птахами то знов злими демонами. З „технічних досягнень“ нашого часу дійшло до них тільки пальне оружжа, у яке вони, мимоходом кажучи, убзроюються від ніг до голови. Та найцікавіщим з цілої ґрупи цих островів є остівець Тібурек. Його замешкує індіянське племя, Сера. І хоча простір острова мігби вистарчити на 50 — 100 тисяч мешканців, то їх є всього 4 тисячі голов. Отже більша часть острова остає незаселеною. Ціле племя береже пильно, щоби на остров не забрив який чужинець, а політично є воно вповні невалежне. І навіть в ті часи, як Еспанці підбивали Америку, не заходили сюди ані вони ані ніхто з завойовників, бо не було зрештою нікому на думці займати віддалені, камінисті острови. І отак маленький народець дожив аж до наших часів, зі своїми старовинними звичаями та наровами. Один подорожник, Гаремдевц, якому вдалося бути на острові аж 4 тижні, оповідає про Індіян Сера незвичайно цікаві речі. А саме: На острові Тібурек панують жінки у повнім значінню цього слова. Головою племени є жінка, що числить яких 60 літ. До помочі в урядуванню має вона прибічну раду, яка також складається виключно з жінок, також звичайно старших. Жінки на просторі цілого острова мають окремі права, а мущини є звичайними невільниками. Він виконує усі простіщі роботи, навіть їсти варить, а дістатися йому до уряду, чи на яке становище, коли про таке можна взагалі говорити, не може. І навіть прибічна ґвардія начальниці краю складається з дванайцять грізних на вигляд жінок. Правда, є на острові армія, в 300 голов, або краще в 300 рядовиків-мущин, бо й команда, у ній старшини і підстаршини — жінки. В супружому життю „він“ грає невеличку ролю і жінка може мати стільки чоловіків, скільки єї завгодно. Так само і спадщина переходить на жінок, її бере найстарша дочка, а молоші сестри вдоволяються незначною пайкою материнного майна. Хлопці не дістають нічого, вони мусять оставати невільниками. Мущини часами підоймають бунти, але вони їм ніколи не вдаються, а після невдалих бунтів мущини попадають в ще гіршу неволю. Одним словом — рай для жінок.

Спр.

якась. Сідайте — кажу. А такий злосний. Дощ, змок чоловік — аж не знаю, що роблю. Дністер гонить, рве, а я сів — ані рушу кермою.

— Тоді вже, не знаю сьогодні, як: Вітер тербнув, чую пором шарпнувся тай крик чую: ратунку! А під ногами западня.

— Я тут відразу отверезів. Хочу вхопити пором — нема. Вода по шию. Кинувся плисти. Чую ще кричуть. Крикнули і втихли. А я ледви ген у низу виплив.

Показав рукою.

— Ех перетерпів я там тої ночі. Вони всі три вийшли з води — але то не були вони — а їх душі і так заводили.

— І я рано приплівся — а пором по серед Дністра — в хаті пляшки.

— Вхопила мене лють, нагадав я гріх — тай у воду їх. І від тоді ні каплі не мав в устах.

Він знов затих і груди йому важко ходили.

— А від тоді як під вечір буря надійде і темно стане — вони все з тамтого боку кличуть: Пором давай! — І бачите, як ви закричали — а вже сутеніло — то я думав — вони, і жах мене обняв.

Я дивився на обличе діда і аж тепер до світла бачив я морщини та борозди на йому — цілу сітку невбагнутих ґієроґліфів, що їх пережиття пописало по ньому.

— А як буря у самому розгарі — то все чую: ратунку!

Утих, а дощ перестав зовсім падати. Двигнув, отяжіло:

— Чекайте, я постелю вам. Там темно, то вже й не підете. Якось з дідом перемучите сю ніч.

Кинув опанчу на лаву:

— Лягайте, а за подушку вибачте. І ще вибачте, що нічим вас вгостити. Хліб тільки.

— Алеж діду, я і так вам клопоту наробив. Мені аж прикро.

Дід замахав руками:

Що прикро. Я втішений, що ви не забули за старого Антона — тай в тій пустелі відрадніще, як хто живий. Лягайте.

Я ляг — а він дмухнув лямпу і тьма прожогом всунулася до хати. Напущила піря і застелила собою всю хату.

— Може ви за рік будете тут — тай мене вже не застанете. Піде дід — бо вже час. І гріх понесе.

Я нічо не відповів. Я дивився вічми в пітьму і чув тільки, як дід почав мовити молитву. Монотонно, півголосом шептав Оче наш і час до часу голосніще було:

— Боже, будь милостив мені грішному...

Виставка школи О. Новаківського.

Дня 7. листопада 1929 р. відкрито в салі Академічного Дому у Львові третю з черги Виставку праць учнів школи арт. маляра *О. Новаківського.*

У виставці взяли участь Святослав Гординський, Володимир Гриценко, Олекса Друченко, Володимир Іванюх, Степан Луцик, Гриць Смольський і Чорний Роман. Це є ґрупа тих учнів, які дійсно посвятилися малярству виключно, бо більшість із учнів, або перекинулася на іншу ділянку праці, або перестала цілком працювати не почуваючи в собі сил. Тому й характеристичне, що з бувших учениць ані одна в виставці участи не бере. Замітити треба ще те, що між тими, що виставляють праці, М. Мороз і Св. Гординський вернули з Парижа, а прочі поза робітнею О. Новаківського ніде серйозно не студіювали.

С. Гординський дає ряд пейсажів, натюрморт-ів і ґрафік. Замітніщі із ґрафік, це проєкт театральних костюмів, екзотичні маски, проєкти афішів і обгорток.

Гриценко виставив автопортрет рисований вуглем, два пейсажі (акварелі) і рисунки. Наймолодший між ними це О. Друченко. Він виступає пораз перший. Замітніщі рисунки шкільні, слабші за те малюнки. Волод. Іванюх уроженець Перемишля, дає дуже скромні і лагідні пейсажі з Перемишля і Сокаля.

У С. Лучка замітна „мертва натура“ студія портрету і пейсажі із Космача. Дуже викінчений є образ під заголовком— „Пасіка“. Михайло Мороз любується в пейсажах моря, де працював разом із Гординським.

Гриць Смольський малює переважно пастелею. Праць виставив не богато — краєвид осінній із Космача, цвіти, головка дівчини та два більші розмірами: Останні дні У. Г. А, 1919 р. та, червоні маки, яких тема взята із історії недавно минулих часів нашого народу.

На ту саму тему звернув увагу рівнож Р. Чорній в образі „Візія“, а поза тим Чорній більше любується в карикатурах, до яких не брак йому фантазії і помислів. Крім того виставив кілька краєвидів із Космача.

Так виростає серед несприятливих умов у нашому суспільстві ґрупа людий, яка задивлена в високий ідеал мистецтва і будуччину нашого народу, прямує до своєї цілі серед злиднів і голоду та передовсім—без блищого зацікавлення громадянства. Бо дійсно дивно як можуть працювати і дійти до таких успіхів люди, котрі полишені самі собі, йдуть вперед на перебій хвилі, до ясної мети. *С. В.*

oooo

НОВІ КНИЖКИ.

Автори й видавництва, які бажають рецензії, зволять прислати два примірники даної книжки.

Др. Степан Шухевич: **СПОМИНИ** *з української-галицької армії (1918—1920) V. частина. Львів 1929. Вид. „Червона Калина“ стор. 147.*

Пята частина є останною частиною Споминів Дра Шухевича. Тому що ми згадували на тім місці попередні частини, хочемо і тепер згадати про сю книжку кількома словами. На обгортці книжки подано такий зміст: *В дорозі до Київа. Київ та його настрої. Події на фронті. Перехід двох галицьких бриґад на сторону У. Н. Р. Польська офензива на Київ. Ґен. Ридз-Сміґли у Київі. Дивізія ґен Безручка. Пролом на польському фронті. Штаб от. Петлюри у Винниці. Відворот з під Київа. Ліквідаційна комісія У.Г.А. Поворот до Галичини.* Автор розповів про події на весні і в літі 1920 р. Цікаве оповідання про діяльність автора в Реввоєнтрибуналі. Про побут польських військ під проводом ґен. Ридза-Сміґлого і ґен. Івашкевича подає автор менше-більше знані вістки. Доволі пікантне є оповідання про поведення Волод. Ґадзінського в часі побуту Петлюри у Київі. Головно уповажнений гол. Отамана Романченко говорить таке: „Ґадзінський — це дуже гарна людина! Він віддав нам дуже великі прислуги видаючи в Київі комуністичні орґанізації.“ (стор. 67). Прикре і пригноблююче враження робить розмова автора з шефом штабу Петлюри полковником ґенераль. штабу Мишковським. Ще гірше виглядає телеґрама ґен. Сальського до міністерства військових справ у Варшаві. Побут польського війска на Україні пошкодив дуже популярности Петлюри. Вслід за польським військом почали вертати дідичі, починались карні експедиції, а се все підкопувало авторитет Петлюри. Тому коли наступив пролом на польському фронті, відворот ішов дуже скорим темпом і Петлюра і останки У.Г.А. опинились в Польщі. Післяслівя (стор. 136—147) закінчує сю останню частину Споминів, які повинен кождий прочитати.

Олесь Бабій: **За щастя оманою** (Еротика) накладом Видавництва „Новина“, Львів 1930 ст. 48. Ціна: 1·50

„Сільський Господар“ — **Ілюстрований господарський Календар на рік 1930.** Річник II. Коштом і заходом Краєвого Господарського Т-ва „Сільський Господар“ у Львові, ул. Зіморовича 20. Сторін: 320. Ціна: 3·50 Наклад 15.000 прим.

Літопис Червоної Калини. **Ілюстрований журнал історії та побуту.** Число II. за листопад 1929 р. Сторін 24. Ціна поодинокого числа 1.20 зл.

ФУТРА мужеські і дамські
готові і на замовлення
найтреваліщі — найдешевші
з робітні
Якова Бернфельда
Площа на Брамі 32.
Тел. 315. Тел. 315.

Що чувати в світі?

Большевики. Московські кати мають незадовго поставити перед суд, недавно арештованих українських свідомих селян, студентську молодь та культурних діячів. Большевицько-московський суд закидає арештованим, що вони належали до таємної організації „Союза Визволення України“, яка поставила собі за завдання знищити і усунути з України владу большевицької Москви. Підготовкою і організацією повстання проти Москви мав заняти ся союз української молоді, що його мав зорганізувати і засилювати відповідними, потрібними фондами, Союз Визволення України. — В Полтаві розстріляли большевики 8 українських заможних селян, що мали убити кількох большевицьких комісарів. — Большевицька Москва здає собі справу з цього наскільки вона є зненавиджена на Україні і тому не може рішитись на розписання в нормальному часі виборів до рад С.С.С.Р. Оце появилося розпорядження президії московського виконавчого комітету, на підставі якого речинець виборів до рад С.С.С.Р. (вони повинні були відбутися ще цього року), відсовується і відкладається на необмежений час. — Останнє число віденської ґазети „Нойес Вінер Журналь“ приносить телеграму з Констанци, в якій кажеться: „Подорожні, що висіли з корабля, який прибив з Одеси, розказують, що ціла Україна находиться на передодні загального постання проти московсько-большевицького панування. З України переки дається повстанчий рух також на Кавказ, де вбито сотні большевицьких комісарів, а нові комісарі бояться заїздити до кавказьких сіл. Очікується з дня на день вибуху націоналістичної української революції, зверненої головним чином проти панування Москви на Україні“. — В одній німецькій ґазеті поміщений є опис відносини серед яких живуть тепер люде в С. С. С. Р. Отже цей опис зроблений на підставі заподань одного німецького селянина, що виїхав перед кількома тижнями з большевицького раю. Він розказує між іншими про велику недостачу і дорожнечу на продукти найконечнішої потреби. Читаємо там таке: „Так як при кінци війни в бувшій царській Росії, так само і в С.С.С.Р. досі, все видається на картки. Кождий мусить мати такзвану апровізаційну книжочку, на підставі якої дістає споживчі та всякі інші товарі і продукти. Пайки є дуже малі для фізичних робітників, а для умових робітників ще менші. Фізичний робітник має право діставати на свою книжочку: 1. фунт хліба на день (по 11 копійок (45 грошів) за фунт 1 кільґрам цукру на місяць (по 58 копійок) 2 зл. 90 ґр.) за кґ. 1 ½ кґ. масла на місяць (2 рублі і 58 копійок (12 зл. 90 ґр.) за 1 кґ.), 10 декаґрамів мяса на день (90 коп. (4 зл. 50 ґр.) за 1 кґ.) та ще дещо. Вправді можна все дістати по приватних склепах, але треба заплатити 5 до 10 разів дороще від поданих в горі цін. Так само на картки дістається матеріяли на одяг. Хто має книжочку може дістати 8 метрів бархану на 4 місяці (по 86 копійок (4 зл. 30 ґр.) за метер) і 3 метри сукна на рік (по 40 рублів (200 зл.) за метер). Та не усі мають книжочки. Не мають їх в першу чергу такзвані „лішенци“ (себто позбавлені прав богатші селяне, священики і люде запідозрілі у ворожому відношенні до большевицької влади.

Німеччина. Вибори до громадських рад і соймиків в Прусії як теж вибори до міської ради м. Берліна скінчилися. Вибори ці виказали відносно великі успіхи крайних уґруповань, а саме націоналістів (ґрупа Гітлера) і комуністів. В самому Берліні скористали націоналісти 13 мандатів, а комуністи 15, поверх цього, що вони мали досі. Соціялісти втратили 10 мандатів. Розділ мандатів до берлінської міської ради представляється так: Соціялісти 65 мандатів (раньше 75), німецькі народовці 40 (раньше 47), комуністи 56 (раньше 41), демократи 14 (раньше 21), осередкова ґрупа 8 (раньше 8), гітлерівці 13 (раньше ні одного). Участь в голосованню була тим разом значно більша, ніж при попередніх виборах. Так само було і в цілій Прусії. Значних пересунень в скількостях мандатів до громадських рад і соймиків в Прусії, нові вибори не зробили. Одні лише скрайні націоналісти мали великий успіх.

Анґлія. Правду кажуть люде, що на старість людина часто дитиніє і дивачіє, з глузду сходить. Так власне є з Анґлією. Напитала вона собі на старість клопоту і заключила з большевицькою Москвою угоду. Ще добре не засохло чорнило на тім папері, на якому підписували анґлійські соціялісти угоду з большевиками, як уже ця угода зачинає Анґлійцям боком вилазити. Ґазети з минулого тижня приносять відомости, що большевицькі аґітатори видрукували і розіслали по Індіях відозви, в яких вони на всі способи лають перед Індусами Анґлійців кажуть, щоби Індуси не вірили Мекдональдові та його урядові, бо в цьому уряді сидять самі ошуканці і щоб вони не обіцювали то не додержать. Большевики очевидно судять по собі і мають нахабство очернювати і плюгавити той самий мекдональдів уряд, з яким вони перед кількома днями заключили угоду. В справі тої відозви, питали в анґлійському парляменті консерватисти уряд Мекдональда що він думає робити супроти такого явного ломання большевиками угоди (большевики зобовязалися між іншим не вести аґітації проти Анґлії). На це соціялістичний міністр Гендерзон відповідав консерватистам, але так туманно і неясно, що мабуть він сам не вірив в те, що говорив. На цій угоді з большевицькою Москвою поломить ще собі зуби на лише сам соціялістичний уряд, але й Анґлія взагалі.

Франція. Підчас останніх довготреваючих спроб складення нового уряду, виявилися великі розбіжности не лише поміж поодинокими партіями, але також в нутрі кожної партії з окрема. Не говорячи про комуністів, які є розбиті на кілька ворогуючих таборів, згадаємо хочби соціялістів, які діляться на два табори, що собі взаїмно підставляють ноги. До одного табору належать ті, які бажалиби, щоби їхня партія брала участь в уряді, другий табор не хоче про це й чути. Так само поділені є дві радикальні французькі партії. Нема теж згоди поміж правими партіями. Останніми часами виявилося, що в партії такзваних републиканців-демократів, голова партії, Марен, і ще кілька його приятелів думають одне, а решта партії думає щось зовсім інше. Наприклад Марен та його приятелі є завзятими ворогами Бріяна та його політики зближення до Німеччини. Марен є навіть рішений голосувати в парляменті проти уряду Тардіє, колиб уряд йшов далі по тій дорозі, яка зарисувалася підчас гаґської конференції, а саме дорогою французько-німецького зближення. Не треба забувати, що републиканці-демократи мають свойого представника в уряді Тардіє, в якому головну скрипку грає власне Бріян. І власне ніхто інший, лише Бріян ратує теперішний французький уряд перед упадком. Самі французькі ґазети пишуть, що в парляменті не має уряд Тардіє більшости, але має її Бріян і завдяки йому уряд міг скластися і тепер сяк так устоюється. Чи довго він устоїться, невідомо, бо ось на одному з останніх засідань парляменту, урядовий проєкт закона про торговлю збіжем перепав 365 голосами проти 221 голосів, які заявилися за урядовим проєктом. В звязку з цим уряд думає поставити під голосування на одному з найблищих засідань питання про довіря чи недовіря до уряду. — 24. листопада помер один з найбільше визначних французьких політиків передвоєнної і воєнної доби — Юрій Клемансо.

Чехословаччина. Так як ми передбачували, уряд чехословацький ніяк не склеюється. Від раня до вечера кожного дня — радять ріжні ґрупи і партії, але коли приходиться до діла (склеєння уряду), то з цих нарад нічого не виходить. Люде перестали вже навіть цікавитись долею нового уряду, вже поволи привикають до думки, що можна обійтися і без парляментарного уряду. Зацікавлення долею нового уряду паде тим більше, що на порядок дня прийшли нові справи. Преса стоїть в останніх днях під враженням студентських віч, демонстрацій та походів. Зачалося воно від того, що студенти Чехи відбули ряд віч, на яких гостро запротестували проти напливу студентів з інших країв на науку до високих шкіл в Празі. Вони кажуть, що тих чужинців в Празі зібралося стільки, що самі чеські студенти не мають можности вповні користати зі своїх шкіл. В цьому змислі ухвалили чеські студенти ряд домагань, та представили їх своїм університетським властям. Далеко більше гострі та бурхливі були віча німецьких студентів, які не обмежилися протестами і домаганнями студентів Чехів до своїх університетських властей, але обернулися в протижидівський погром. Вістря демонстрацій німецького студентства звернулося проти жидів тому, що справді жидів найбільше напливає кожного року на пражські високі школи. Так як все буває при таких бурливих демонстраціях, дійшло й тим разом до зудару німецького студенства з поліцією. Підчас бійки з поліцією було по обидвох сторонах біля 20 осіб легше і тяжче ранених.

Австрія. Зачинає справджуватись в Австрії пословиця, що „де двох бється там третий користає“. Австрійський канцлер Шобер є власне тим третим, який користає. Він страшить Шуцбунд Гаймверою, а Гаймверу Шуцбундом, а сам тимчасом закріплює свою владу і авторітет. Це, про що ще кілька тижнів тому назад не могло бути мови, він зумів пхнути на шлях можливости. Ходить про зміну конституції. До недавна навіть не балакалося про можливости довести цього, щоби обидві ворогуючі сторони дали свою згоду нацю зміну. Тепер про це вже зовсім отверто балакається. Не значить це, що поміж Гаймверою і Шуцбундом дійшло до угоди, але це значить, що передовсім Шуцбунд так сильно змяк, що вже більше не противиться зміні конституції.

Мексик. Цей край має вже свою марку, як один з найбільш неспокійних, повних внутрішнього хаосу країв. Саме в минулому тижні відбувалися в Мексику вибори президента. Було виставлено кілька кандидатур. Виборчий бій йшов однак поміж двома головними кандидатами, а саме: Рубієм і Васконцельо. Вибори принесли побіду Рубієви, як ставленникови мексиканського національно — революційного угруповання. Очевидна річ, що виборча боротьба так як впрочім і всяка інша в Мексику не обійшлась без жертв і крови. На підставі звідомлень виходить, що в останній вибочій боротьбі в Мексику лягло біля 30 трупів, а приблизно 70 виборців є тяжко ранених. Приклонники Васконцеля кажуть, що відбуті вибори не були правдивим виявом волі Мексиканського населення, бо приклонники Рубія захопили від вчасного ранка усі виборчі льокалі і тероризували усіх тих, хто не не хотів голосувати за Рубієм. — Цікаво що ще є такі люде, що ще пхаються в президенти Мексика, знаючи, що ще ніоден тамошній президент не загрів довго місця на президенському стільци, а звичайно падав жертвою заговору.

Ще одна точка
заслугує на увагу: Vitello дуже добре надається до смаровання хліба завдяки своєму смакові, стравности і дешевости. Для того купуйте
VITELLO
добірна молочка марґарина
для кождого господарства
7 золотих медалів: Катовиці, Познань, Париж, Ніцея, Ґданськ 2.
АМАДА
Золотий медаль і дипльом
ЗАГАЛЬНА КРАЄВА ВИСТАВА ПОЗНАНЬ 1929.

(Продовження з 1-ої сторінки).

В цілому ряді промов представлено ті умови, серед яких доводиться жити нашим братам на Україні під московською окупацією, а з окрема зясовало мету останніх масових арештів на Україні серед свідомого селянства та інтеліґенції.

Віче винесло цілий ряд протестаційних резолюцій, з поміж яких декілька подаємо:

1) Українське студентство Західних Земель зібране на вічу дня 21. листопада 1929 р. у Львові рішучо протестує проти насильного арештовання московською окупаційною владою визначних українських громадян, а арештованим, неустрашимим борцям за українську справу, що караються по тюрмах і вигнаннях, шле горячий привіт.

2) Присутні на вічу стверджують однодушно, що радянофільство є по суті новою формою москвофільства. Одно і друге є на услугах одної і тої самої метрополії.

3) Українське студентство Західних Земель виповідає безоглядну боротьбу всім тим, що стоять на услугах московського імперіялізму в формі чи то нового, чи старого москвофільства і взиває українське громадянство до солідарности в поборюванню і усуванню всіх розкладових елементів та їхніх орґанів.

4) Українське студентство Західних Земель, закликає, щоби, на знак протесту проти арештів з одного боку, а на знак однодушности з арештованими з другого боку, — всі Українці члени Укр. Академії Наук зложили ті відзначення, що їх їм надали московсько-большевицькі комісаріяти.

5) Присутні на вічу стверджують, що одним з головних жерел розкладу і деморалізації на львівському терені є „радянський конзулят“ у Львові і тому всякий звязок з цим жерелом мусить бути зірваний.

Після приняття цілого ряду резолюцій, віче *відрухово* перемінилося у велику демонстрацію на зовні, яка звернулася в першу чергу проти „радянського конзуляту“. Біля 6. год вечером зібралося біля конзуляту приблизно 300 українських студентів високих шкіл. При співі пісні „Не пора...“ почали демонстранти бити шиби в конзуляті. Рівночасно частина демонстрантів дісталася до двох партерових кімнат, дальше однак йти не могла, бо решта кімнат була відгороджена залізними дверми. В згаданих двох кімнатах понищили демонстранти всю обстанокву. В середині і з надвору лунали оклики з боку демонстрантів: „Геть з московським свиньством! Проч з радянською ґанґреною! Смерть катам! Хай живуть арештовані Брати з Великої України! ітп.“ Підчас демонстрації большевицький конзуль, Лапчинський, вистрілив кілька разів з револьвера, але нікого не ранив. Кулі падали в вікна протилежнього до конзуляту будинку, але й там обійшлося без ранених. Після демонстрації під конзулятом, яка тревала приблизно 20 хвилин, демонстранти відійшли. Щойно по відході домонстрантів прибула поліція, яка застала на місци лише товпу цікавих. Прибув теж заразже до конзуляту з візитою староста ґродзкий Кльоц і воєвідський комісар безпеченства, Роґовскі. Зпід конзуляту перейшли демонстранти окремими малими ґрупами під „Народний Дім“, що є в руках кацапів. Тут повибивано шиби і поздирано кацапські вивіски та знищено обстановку в кацапській студентській орґанізації „Друг“ і в „Русскому Касині“. Замешкалий в „Н. Д.“ студент-кацап Орест Вербицкій, кинувся на одного з відходячих демонстрантів, хотячи віддати його в руки поліції, а цей відборонюючись — побив Вербицкого. З черги подались демонстранти на вул. Руську 3., де містяться редакції кацапських ґазет „Русскій Голос“ і „Земля і Воля“. Після знищення обстановки в згаданих редакціях, перейшли демонстранти на вул. Валову 14, де міститься домівка і читальня „Общества Качковского“ і редакція „Сельроба“. Брама дому була зачинена. Демонстранти обмежилися вибитям шиб.

На остаток пішли демонстранти на вул. Куркову 14., де міститься кацапська бурса, жіноча і мужеська, при чому жіноча міститься на горі, а мужеська на долині. І власне вікна в мужеській бурсі демонстранти вибили.

Кілька хвилин по шестій годині, демонстрації скінчилися.

В таку менше більше пору обступила поліція „Академічний Дім“; прибуло біля 50 умундурованих поліцаїв і 30 аґентів.

У всіх, кого лиш застали в „Академічному Домі“ переведено особисті ревізії. Дивились старанно чи не найдуть в кого забруджених рук і каміння по кишенях.

По доконаній ревізії, арештовано таких українських студентів: *Богдана Кравціва, Івана Шиманського, Володимира Кметика, Омеляна Верхолу, Романа Драґана, Дмитра Немиловича і Василя Мурина.* Арештовано ще опріч цього кількох учнів ґімназійних, які замішалися в товпу цікавих на ул. Курковій.

—

22. листопада.

Конзуль Лапчинський перебуває від часу демонстрації, під охороною поліції.

Сьогодня приняв польський міністр закордонних справ Залєскі в Варшаві, большевицького посла Боґомолова. Підчас тої візити говорилося про справу демонстрації української націоналістичної молоді під большевицьким конзулятом у Львові. Міністр Залєскі виразив співчуття Боґомолову і заявив, що поліція не була в силі перешкодити

демонстраціям, бо вони відбувалися в кількох місцях рівночасно.

23. листопада.

Богдан Кравців вже переслуханий, сидить ще на поліції.

Омелян Верхола відставлений до „Бриґідок“.

24. листопад.

Т.А.С. доносить з Харкова слідуюче: На знак протесту проти демонстрацій української націоналістичної молоді у Львові відбулися масові московсько большевицькі демонстранії в Харкові, Київі, Одесі та інших містах.

*

Справа демонстрацій укр. націоналістичної молоді у Львові набирає світового розголосу.

Союзи і Товариства.

Самбір. — *Господарський курс „Сільського Господаря“.* Наші господарі вже переконалися, що дохід хоч невеликий може їм принести годівля худоби й безріг, та молочарство. Щоби одначе збільшити скількість молока, та завести належну годівлю по наших господарствах, самбірська філія уладжує в селі Букові (зел. стація Надиби, або Фельштин) на фільварку ОО. Василян—**3 тижневий господарсько годівельний курс получений з контролею молочности.** Науку буде подавати 3-ех аґрономів, та ветеринар під проводом Др. інж. Холевчука зі Сільського Господаря у Львові. Кромі того будуть переведені практичні вправи в стайні коло худоби, та в сусідній районовій молочарні в Лютовисках. Прохаємо проте Управи Кружків й Кооператив, та сільську інтеліґенцію й все свідоме громадянство, щоби на цей курс післали з кожного села найменче одного з господарів, чи молоді (парубка чи дівчину), а бідніщим, щоби допомогли грошево в цьому Кооперативи та громадські уряди.

Оплата за курс виносить 15-20 зл. залежно від скількости курсантів, а вписове 5. зл. — Харч й мешкання можна дістати у місцевих селян за оплатою приблизно 1 зл. денно (накриття, ручник й білля взяти зі собою).

Початок курсу призначений на **5. грудня ц. р.** — Зголошення приймає вже Філія Т-ва „Сільський Господар“ в Самборі вул. Коперника ч. 5. до дня 28. падолиста 1929 р.

За Раду Філії:

о. Татомир Юліян голова. *Др. Кульчицький Ілія* за секретаря.

Т-во „Українська Бесіда“ в Перемишлі, бажаючи вшанувати шістьдесяту річницю свойого, під національним оглядом вельми наслідкового, істнування — уряджує в своїх кімнатах в дні 30. листопада ц. р., о год. 8-ій вечером

СВЯТОЧНІ СХОДИНИ ЧЛЕНІВ

зі слідуючим порядком:

1) Святочна промова, 2) Реферат, 3) Хор „Боян“-а, 4) Вписування присутних до пропамятної книги.

Всіх Вп. членів так теперішних, як і тих, що в часі свого побуту в Перемишлі були колись членами цего — одного з найстарших національних Товариств Перемиської Землі — проситься отсим о численну участь. Вступ вільний. — *Виділ.*

Збіжева біржа.

(Ціни в золотих за 100 кільоґрамів, в місци де збіже ваґонується).

Пшениця двірська: 39.00—40.—; Пшениця селянська: 35.50—36.50; Жито: 23.00—23.50; Фасоля біла 85—100; Фасоля краса 57—62; Горох пів Victoria: 45—50; Горох полевий: 34-39; Вика чорна: 28.50—29.50; вика шара: 25.00—26.00; Сіно солодке прасоване: 8.50—9.50; Солома прасована: 5—6 Гречка: 25·25—26.25; Лен: 67—69; Отруби житні: 13·75—14·25; Отруби пшеничні; 13·75—14·25; Каша гречана: 48.50—50.50; ячмінна: 38—39; Пенцак: 36—37; Просо: 28.25—29.25; Конюшина червона: 125—135; Мак синий: 120—130; Мак сивий; 80—90.

Позір Кооперативи! Домашні аптички і всякі артикули аптичні, дроґерійні і домашно-господарські для КООПЕРАТИВ, кружків, громад, млинів, шкіл і дворів — поручає **Аптика і Дроґерія під „ЗВІЗДОЮ“** в Перемишлі вулиця Францішканська 24. в центрі міста.

Новинки.

Уродини в літаку. Вже були вінчання в літаках, Служби Божі, але уродини в літаку трафилися перший раз недавно в Америці. Підчас їзди великим пасажирським літаком прийшла на світ дівчинка, про яку тяжко буде сказати в метриці де вона властиво уродилася.

Вже продається

ВЕЛИКИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ КАЛЕНДАР НА 1930 РІК

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

Необхідний господарський порадник для всіх господарів, що хотять дійти до добробуту.

Ціна календаря зол. 3·50.

Хто замовляє 10 примірників, дістає 1 примірник (одинацятий) і пересилку даром.

Купувати можна у всіх Книгарнях, Повітових Союзах Кооператив, Філіях Т-ва „Сільський Господар“ і в Т-ві „Сільський Господар“ Львів, вул. Зіморовича ч. 20.

ЛІКЕРИ зробити дома може кождий ЛІКЕРИ в 70 ріжних смаках „STELLA“ в 70 ріжних смаках

ДО НАБУТТЯ В АПТЕЧНИХ СКЛАДАХ. ГОЛОВНИЙ СКЛАД:

В. Ґ. МУШИНСЬКИЙ В ПЕРЕМИШЛІ, Галичина.

Для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст.

Чудеса науки. В одному зі шпиталів в Букарешті перевели лікарі незвичайну операцію, а саме: 24 літний студент пробив собі серце ножем. Лікарі виняли серце і зішивши його вложили назад на своє місце. Після кількох хвилин серце почалося наново бити і недужий очуняв.

А кажуть, що є все в порядку. Скількість запротестованих векслів в місяці вересні виносила в Варшаві 101.354 штук на суму 27. 091.000 золотих. В Лодзі запротестовано 45.744 векслів, на суму 8.965.000, а у Львові 10.818 векслів на суму 3.965.000

Випадок поміг. Перед війною жив Австралійському місті Сідней, Німець Тіль. Як вибухла світова війна, мусів Тіль покинути Австралію і ставитись до німецького війська. Їдучи не міг він забрати зі собою зложених грошей і замість дати їх в переховок до банку, запхав гроші фляшку та закопав її в одному публичному городі. Як війна минула став Тіль писати до поліції в Сідней, в казуючи місце сховку. Заходи поліції не помогли. Аж ось недавно бавились діти в згаданому городі і перекопуючи лопатками землю натрафили на фляшку. Родичі дітей віднесли фляшку на поліцію, яка подовімила Тіля що його фляшка з 300 фунтами штерлінґів (20000 золот.) найшлася.

Привид уратував життя. Анґлійські ґазети пишуть про такий випадок: Один анґлійський подорожник вибрався серед ночі власним автом в дорогу сідаючи сам при кермі авта. Нараз їдучи, привидівся йому в переді образ його матері, а його самого огорнув неспокій. Він стримав авто, а коли хотів його обійти навколо, побачив що кілька кроків перед автом находиться страшна пропасть. Тоді зрозумів, що він серед мряки збився з дороги, а привид матері уратував його, коли на другий день вернув до дому матери, вона розкала, що цілу ніч немогла спати бо мучила її непевність про долю сина.

Американські клопоти зі старими автомобілями. Америка має без ліч старих і попсованих автомобілів Зразу хотіли американці їх палити, а тепер рішили зробити з них велику і довгу таму на одній ріці та засипати ними одно велике озеро.

Душегубство з заздрости. Василь Чайка, з Селиківець, пов. Коломия, застрілив серед ночі з револьвера свою наречену Марію Волошинець.

Нещастя з ґранатами. В Двіздци Старім, пов. Коломия, найшли хлопці Іван Микитюк і Юрко Ткачук, стару ґранату на пасовиську. Цею ґранатою товкли вони так довго об землю, поки ґраната не вибухла і не ранила тяжко троє дітей.

Перший смертний присуд на жида в Палестині. В процесах палестинських, що все ще відбуваються в справі останніх погромів, засудив суд на кару смерти першого жида, якому доказано, що убив Араба.

Сніг у Франції. Минулого тижня падав у Франції на протязі двох день, сніг. Великі сніги і зимна пересунулися через цілу західну Европу.

Цікаве товариство. В Америці заснувалося товариство пошкодованих останніми знижками акцій на біржі.

Надіслане.

Взиваємо членів кооперативи Український Народний Дім в Судовій Вишні щоби доповнили уділи до 8 зол. згідно з § 13 Статута найдальше до 15/XII 1929 р. По тім реченці неповні уділи перенесеться до запасного фонду, а тим самим члени о неповних уділах втратять членські права в нашій кооперативі.

Надзірна Рада.

КІНО „РЕФУТА“ вул. Костюшки (Нар. Дім) найновіша програма від середи 27/XI до неділі 1/XII. Український фільм: „СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК“ на підставі оповідання М. Гоголя. Кождий повинен побачити.

ЖЕНЩИНИ! *Дуже багато женщин терпить на внутрішне обірвання, яке буває звичайно по пологах, з тяжкої праці, з подвигання і багато инших причин. Отже женщина буде цілком певно здорова, охоча до життя і праці, коли спровадить спеціяльний бандаж проти внутрішного обірвання.*

При замовленню треба подати міру в сентиметрах або питкою 1) в пасі, 2) навколо через черево, 3) навколо під черевом, потім зріст (низкий, високий чи середний) кількість перебутих пологів. Треба описати чи є нестравність шлунку, утиск і болі, що тягнуть в середину, біль в крижах, плечах і під лопадками, біль в підчеревю або в пахвині, біль ноги одної або обох і т. д. Все докладно описати і з цілим довірям спровадити бандаж або спеціяльний рос черевий на ґумах, приряджений і доповнений відповідною пельотою приспосібленого до роду терпіння. Ціна від 25 до 45 зол., надзвичайної конструкції ціна дороща.

В терпіннях і хоробах з причини внутрішного обниження або обірвання і шлунку, кишок, матиці і нирок жадні ліки не помагають, а тільки хвилево успокоюють болі. Одиноким же ліком крім операції є застосовання бандажи, набутого у спеціяліста-бандажиста.

М. Л. Полячек в Самборі N. 20 а.

Рівнож і для мужчин достарчується спеціяльні паси проти обниження шлунку, нирок і кишок. Бандажі пропуклинові заосмотрують найбільші і застарілі руптури пупка, черева, пахвини та усунення вділ. — Пончохи ґумові проти жиляків і спухненню ніг. — Ґумові мочники для ослаблених на пухир мужчин і жінок до ужитя підчас ходу, праці, подорожі і в часі спання — Простодержачі і коректори проти згорбленню і скривленню хребта. Протези штучних рук і ніг для калік і ампутованих.

Семен Дмитраш, Перемишль, вул. Сінна ч. 8. має до продажі ВСЯКІ РЕАЛЬНОСТИ — камяниці, будівельні площі та посередничить в двірських парцеляціях, помешканнях і т. п.

Уживайте ЕЛЄҐАНТ бо се найліпша паста до обуви і своя ЛЬВІВ, Кордецького 51.

Ткальня М. Кожушка В РАВІ РУСЬКІЙ, звісна зі своєї солідности МІНЯЄ: ЛЕН, коноплі, клочча, пряжу і вовну за готові вироби і купує сирівці за готівку.

ПОШУКУЄМО ПО СЕЛАХ ЗАСТУПНИКІВ.

Купуючи паперці до курення „КАЛИНА“ з одинокої української кооперативної фабрики „Будучність“ в Тернополі. Причиняєтеся до розросту рідного промислу і даєте заробіток українському робітництву.

ЛІКАР Др. РОМАН НЕСТОРОВИЧ ординує у внутрішних і жіночих недугах в Перемишлі, ул. Францішканська 37 II (площа на Брамі). Власна хемічна і мікроскопічна лябораторія. Кварцева лямпа.

ЖАДАЙТЕ у всіх кооперативах МИЛА Кооперативної Фабрики „ЦЕНТРОСОЮЗ“

НОВИЙ ВИНАХІД XX ВІКУ! Плаский годинник тільки зол. 5·89 зам. 25) висилаємо з причини нагромадження товару на листовне замовлення за післяплатою плаский, швайцарський годинник ґварант. 10 л. л. ґ. зл. 5·89, 2 шт. 11.50, 3 шт. 17.48, в ліп. ґат. 7.35 і 9.35. Фірми Urbana б. плаский 11.95, ліпш. ґат. 13.95, знаної марки A. Moser з довголітною ґваранцією зол. 18.80 і 21.95, годинники на руку мужеські і дамські 10.30 і 12.95, столові будильники 10.65, 2 шт. 20.30 фірми Junghaus 14·50. Бритви загр. зол. 5.75, 775, 9.75. Машинки до стриження волося з запасн. гребенями зол. 8.95, 10.95, 11.95. Ланцюшки амер. зол. 1.50, 2.50, 5.75. Без ризика! Коли не сподобається звертаємо гроші.

Hurtowns skład zegarków E. JAKUBIŃSKI WARSZAWA, Nowolipki 23. Oddział 17.

Маємо багато листів з подяками.

Обовязком кождого! є пересвідчитись де можна найдешевше закупити зимові товарі

Лише за 11 зл.

висилаємо: 1 великий мужеський светер (на найбільшого ростом чоловіка), 6 пар елеґантних грубих зимових шкарпиток, 1 ручник вафлевий, 3 батистові хустинки до носа і 1 краватка з шовкового рипсу (останної моди). Почтову оплату 2 зл. платить той хто купує. Без ризика: купуючий нічого не тратить, бо коли йому не подобається товар, приймаємо його з поворотом а гроші звертаємо або замінюємо на інший товар відносно до бажання. Згадані товарі висилаємо за післяплатою, по одержанню листовного замовлення (платиться при відборі). Замовлення адресувати: Wyrób sweterów M. Szyffer, Łódź, ul. Brzezińska 5.

Увага: До кождої пачки доданий є купон на нагороду. Хто пришле 5 таких купонів, дістане як нагороду 1 віденський светер т. зв „pullower“ безплатно.

Ткацькі варстати поспішні, килимарські, сталеві бляти, нити покостовані, човники, прядільки, ґремплі до вовни і лену (щітки) оліярні і всі СКЛАДОВІ ЧАСТИ виробляє і продає: Фабрика „Textyl“ М. Кожушка, в Раві руській.

УВАГА РІЛЬНИКИ! Тисячі рільників переконалося, що сирівці як лен, коноплі, клочча, вовни і т. д. можна найкористнійше заміняти на свякого роду полотна, цайґи, бирхани, сукна, хустки і т. д. — тільки Першій Львівській кункуренційній Селянський Ткальні „ВОЛОКНОПОЛЬ“ ЛЬВІВ — УЛ. ВИБРАНОВСЬКОГО 2. котра як найстарша того роду фірма у Львові може задоволити селянство. — Жадайте цінників і прібок.

АҐЕНТІВ приймається на дуже корисних умовах.

Аптика і Дроґерія під „Звіздою“ істнуюча від 1874 року в Перемишлі, ул. Францішканська ч. 24 (біля вежі) поручає всякі аптичні ліки і всі артикули входячі в круг дроґерії.

Увага! РІЛЬНИКИ!! Увага!

Перша краєва фабрика полотна „ДОБРОБУТ“ Львів, Замарстинівська 29 замінює всілякого роду сирівці як лен, коноплі, пакули і т. д. на ріжнородні полотна, цайґи, зефіри, бархани, рушники, обруси, всипи, пошви, сукна і т. д. на найкористнійших умовах. Одинока фірма „ДОБРОБУТ“ може, якістю і збільшеного видайністю матеріялів за сировці, задоволити наших рільників, длятого треба тільки до неї звертатися. Не всякі запити висилаємо прібки і цінники.

Аґентів приймаємо на дуже вигідних умовах.

Купуйте отсі книжки:

Дуб: Співанник. 60 пісень з нотами. 60 образків.	Ціна	3 зол.
Л. Бачинський: Правила доброго поведення, 120 ст. 60 обр.	„	3 „
Л. Бачинський: Спостереження (людей, звірят і др.) 48 ст., 40 обр.	„	1 „
Л. Б. і С. Дмоховський: Рік в садку і городі, господ. підручник.	„	1 „

Замовляти через Адм. „Укр. Голос“. Хто гроші висилає наперед, пересилка даром.

Хто купить на 6 зол. дістане даром одну книжку, хто купить всі отсі книжки, дістане 2 книжки даром, вартости 2 зол. — — — — — —

Свій до свого! Позір Селяне! Свій до свого!

Всі селяне замінюють свій лен, коноплі, клочча вовну й т. д. на готові матеріяли, як полотна, цайґи, бархани, сукна, рушники, обруси й т. п. тільки в своїй одинокій у Львові, українській фірмі спілка українського ткацького промислу ПОЛОТНО ЛЬВІВ, Городецька 95/97.

Треба отже сирівці висилати до своєї, а не чужої нам фірми, бо тільки наше „ПОЛОТНО“ дбає за усунення визиску рільників й їх вдоволення.

ЖАДАЙТЕ ЦІННИКІВ Й ПРІБОК!

Аґентів приймається за доброю провізією.

Видає і за редакцію відповідає Зенон Пеленський. З друкарні Кнолєра і Сина в Перемишлі.